

A sunset over a body of water with a forest silhouette in the background. The sun is low on the horizon, casting a golden glow across the sky and reflecting on the water. The sky is filled with soft, orange and yellow clouds. The water is calm, with gentle ripples. The forest in the background is dark and silhouetted against the bright sky.

*Kotiseurakunnan
Joulu 2023*

Jouluevankeliumi

Luuk. 2: 1-20

Siihen aikaan antoi keisari Augustus käskyn, että koko valtakunnassa oli toimitettava verollepano. Tämä verollepano oli ensimmäinen ja tapahtui Quiriniuksen ollessa Syyrian käskynhaltijana. Kaikki menivät kirjoittautumaan veroluetteloon, kukin omaan kaupunkiinsa.

Niin myös Joosef lähti Galileasta, Nasaretin kaupungista, ja meni verollepanoa varten Juudeaan, Daavidin kaupunkiin Betlehemiin, sillä hän kuului Daavidin sukuun. Hän lähti sinne yhdessä kihlattunsa Marian kanssa, joka odotti lasta. Heidän siellä ollessaan tuli Marian synnyttämisen aika, ja hän synnytti pojan, esikoisensa. Hän kapaloi lapsen ja pani hänet seimeen, koska heille ei ollut tilaa majapaikassa.

Sillä seudulla oli paimenia yöllä ulkona vartioimassa laumaansa. Yhtäkkiä heidän edessään seisoivat Herran enkeli ja Herran kirkkaus ympäröivät heidät. Pelko valtasi paimenet, mutta enkeli sanoi heille: *”Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra. Tämä on merkinä teille: te löydätte lapsen, joka makaa kapaloituna seimessä.”* Ja samalla hetkellä oli enkelin ympärillä suuri taivaallinen sotajoukko, joka ylisti Jumalaa sanoen:

- Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.

Kun enkelit olivat menneet takaisin taivaaseen, paimenet sanoivat toisilleen: *”Nyt Betlehemiin! Siellä me näemme sen, mitä on tapahtunut, sen, minkä Herra meille ilmoitti.”* He lähtivät kiireesti ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi seimessä. Tämän nähdessään he kertoivat, mitä heille oli lapsesta sanottu. Kaikki, jotka kuulivat paimenten sanat, olivat ihmeissään. Mutta Maria kätki sydämeensä kaiken, mitä oli tapahtunut, ja tutkisteli sitä.

Paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa siitä, mitä olivat kuulleet ja nähneet. Kaikki oli juuri niin kuin heille oli sanottu.

Lehden toimitus: Pudasjärven seurakunnan viestintäryhmä. Sivunvalmistus: VKK-Media Oy. Painopaikka, PunaMusta Tampere 2023

Armoa elämän teille ja soille

Vuoden 2023 joululehden teemaksi valittiin seurakunnan strategian tunnuslause *Armoa elämän teille ja soille*. Päätymässä oleva vuosi on uuden valtuustokauden ensimmäinen. Keväällä päivitimme seurakunnan strategian. Prosessi tehtiin yhteisöllisesti luottamushenkilöiden ja työntekijöiden kanssa. Strategiassa pohdittiin seurakunnan perustehtävää eli missiota, arvoja, toiminnan painopisteitä sekä visiota eli tulevaisuuden näkyä. Luottamushenkilökyselyissä ja strategiapäivän ryhmätyöskentelyissä mietittiin sopivaa tunnuslausetta. Ehdotuksia oli paljon, ja valittu muotoutui ohimennen yhden ryhmätyöskentelyn ehdotuksesta, hieman yhdisteltynä ja muokattuna.

Armo kuuluu kristillisen uskon ytimeen. Tutusti se määritellään jo rippikoulussa ansaitsemattomaksi rakkaudeksi, siis lahjaksi. Armo liittyy läheisesti joulun sanomaan. Kun Jumalan poika tuli maailmaan, hän ei syntynyt kuninkaiden palatseihin, vaan Betlehemin kaupunkiin vähäiseen ja vaatimattomaan eläintensuojaan. Ansaitsemattomasta rakkaudesta kertoo joulun tapahtumien yhteydessä myös enkelin viesti yhteiskunnallisessa hierarkiassa alhaalla olleille paimenille. Sanoma koko maailman Vapahtajasta on meidän aikanammekin armon sanoma. Hänen syntymänsä ja täyttämänsä työn perusteella saamme ottaa vastaan kaikki pelastuksen lahjat.

Kristillisen seurakunnan tehtävä on välittää armon sanoma; rohkaisemme uskomaan Jumalaa, rakastamaan lähimmäistä ja kantamaan vastuuta luomakunnassa. Armon sanoma tuodaan paikallinen toimintaympäristö huomioiden elämän teille ja soille. Tunnukseluseesta avautuu monia näkökulmia. Jokainen voi ymmärtää sen omista lähtökohdista käsin. Tiehen liittyy kristillinen vertauskuva, sanoohan Jeesus Johanneksen evankeliumin 14. luvussa: *”Minä olen tie, totuus ja elämä.”* Vapahtajan syntymä ihmiseksi oli yksi tärkeä osa sitä tapahtumaketjua, jossa iankaikkisen elämän tie avattiin.

Alueellisesti laajassa seurakunnassa on paljon teitä. Haluamme pitää huolta siitä, että armon sanoma tavoittaa eri puolilla pitäjää, sekä paikan päällä että verkossa. Tiestä voi löytää vertauskuvan myös elämään. Jokaisella meistä on ainutkertainen elämän tie. Voimme kokea, että välillä se on suora, välillä mutkainen. Joskus voi olla hämärää, emmekä tiedä mitään varmaa tulevasta. Erityisesti näissä hetkissä tarvitsemme armon rohkaisevaa ja kannustavaa sanomaa.

Myös suot voidaan ymmärtää monella tapaa. Toisille suo on hiljentymisen ja rauhoittumisen paikka. Kesäinen hillasuo kuuluu pudasjärveläiseen maisemaan. Siellä koetaan iloa löytäneestä sadosta tai pettymystä, jos kotiin joudutaan lähtemään tyhjin käsin. Joku ei halua mennä upottavalle suolle mistään hinnasta. Itse kävin viime kesänä kymmenen vuoden tauon jälkeen ensimmäistä kertaa hillassa. Kevättalvella hankikannon aikaan mieli virkistyy suolla suksiessa. Elämän suot voivat olla upottavia tai kantavia. Oli niin tai näin, tarvitaan armoa.

Meillä Suomessa kristillisistä juhlista joulu näyttyy vuoden kierrossa kaikkein suurimpana. Tämän lehden artikkeleista piirtyy kuva siitä, että joulukin saa lopulta merkityksensä Herramme sovitustyön kautta. Joulusta on kuljettava ristin tien kautta kohti pääsiäistä, jotta armo tulee täydelliseksi.

Omasta ja Pudasjärven seurakunnan puolesta toivotan kaikille armorikasta Vapahtajamme syntymäjuhlaa!

Timo Liikanen
kirkkoherra

Kuorolaisia muistettiin ansiomerkein ja ruusuin.

Valon lapsesta laulamassa - Vox Margarita -kuoro 20 vuotta

Joukko kuoroharjoituksiin saapuneita naisia istui keskiviikkona 27.8.2003 seurakuntakodin kokoushuoneessa. Osa kamarikuorolaisista oli jäänyt pois kuorosta, ja me jäljelle jääneet istahdimme miettimään, mitä laulutulevaisuus toisi tullessaan. Mietinnän tuloksena päätimme jatkaa naiskuorona. Kuoromuodon vaihdoksen myötä voisimme tehdä aivan uudenlaista ja meidän näköistä ohjelmistoa. Kamarikuorolle jo sovitut jumalanpalvelusavustukset otimme pikakomennuksella hoitaaksemme, ja jo syyskuussa uusi kokoonpano lauloi ensimmäisen kerran messussa. Kuoron ensimmäinen toimintasyksy oli muutoinkin varsin tiivis, sillä kalenteriin oli sovitettava pyhäinpäivän perinnejumalanpalvelus, adventtivesper ja joulukonsertti. Harjoitusaikaa piti löytää myös maaherran uudenvuoden vastaanottoa varten, joka aloitti Pudasjärven ensimmäisen vuoden 2004 kaupunkina ja jonne kuoro oli kutsuttu esiintymään.

Vox Margarita – Helmen ääni

Vox Margarita -kuoroksi nimetty naisjoukko on ollut osa Pudasjärven seurakunnan musiikkityötä elokuusta 2003 alkaen. Aikoinaan kuorolle nimeä miettiessämme totesimme, että helmi sana kuulostaisi hyvältä. Niin, ja sana ääni tietysti pitäisi olla nimessä mukana. Seurakunnan kuorolle sopivana sanat käännettiin latinaksi, ja niin kuoron nimeksi tuli Vox Margarita – Helmen ääni. Ei hel-

mien ääni, vaan yhtenäinen ja soiva Helmen ääni.

Liepeen pappilan väki oli kaksikymmentä vuotta sitten ”kummeina ja pappina” kuorolle suunnitellun nimen suhteen. Kaksi latinistia ja biologi tarkastivat ja hyväksyivät kuoron latinalaisen nimen oikeinkirjoituksen ja merkityksen. Helmen ääni – latinalaisessa järjestyksessä: ääni helmen. (Visusti vaikenin siitä, että kuoro sai samalla persialais/latinalaisen nimen ”Valon lapsen ääni”, mikä taas oli aivan loistava yhteensattuma. Valon lapsestahan kuoro laulaa! Paljastettakoon tuo salaisuus nyt.)

Konserttiohjelmisto vuosien varrelta

Juhlajumalanpalvelus ja -konsertti 20 yhteisen lauluvuoden kunniaksi oli sunnuntaina 15.10.2023. Juhlan musiikki koostui kuoron lauluista vuosien varrelta siten, että kuorolaiset saivat valita itselleen mieluisia ja mieleen painuneita lauluja. Ensimmäisen toimintasyksyn ajalta juhlapäivän ohjelmistossa olivat mukana Petri Laakosen Anna-Mari Kaskisen sanoihin säveltämä ”Kanssa kaiken luomakunnan” sekä Terttu Puurusen säveltämä ja sanoittama ja Keijo Piiraisen sovittama ”Pohjantähti”.

Oli kiva, kun saimme itse toivoa konsertin lauluja. Osa niistä on itsellekin tullut tärkeiksi.

Oli todella hieno tunne laulaa kuorossa. Jotenkin rentoa ja helppoa.

Kuorossa on aina ihana laulaa, mutta monesti esitystä jännittää. Nyt ei jännittänyt.

Konsertti oli kokonaisuudessaan ihana ja valitut laulut olivat sellaisia, jotka olivat omasta mielestäkin sopivia konserttiin. Kuorolla on hyvä maku musiikin suhteen! Ja musiikkimaku on vielä yhtäläinen! Joistakin lauluista tuli muistikuvia, että missä tilaisuudessa niitä on esitetty. Konsertista jäi positiivinen ja harmoninen fiilis. Onnistuimme hyvin ja olimme harjoitelleet hyvin koko syksyn. Silloin on helppoa laulaa!

Margaritojen rohkeus tarttuu

Kuoron kokoonpano on juhluvuoden aikana uudistunut. Kuoroiältään vanhojen laulajien joukossa oli juhlakonsertissa kolme uutta laulajaa. Rohkeasti myös syyskauden alussa kuoroon liittyneet ottivat lauluhaasteen vastaan, ja vajaassa kahdessa kuukaudessa he harjoittelivat juhlapäivän laajan ohjelmiston. Porukan kupliva ilo tarttui, eikä alkusyksyn aikana ollut epäilystäkään siitä, etteikö ohjelmisto olisi juhlapäivään mennessä esityskunnossa.

Oli tosi mukava konserttipäivä! Laulaminen vie aina arjesta ihan eri maailmiin, ja nyt oli mukava jakaa kokemusta myös yleisön kanssa. Jännitti toki, niin kuin asiaan kuuluu, mutta siitä selvitettiin. Erityisen iloinen olen siitä, että sain laulaa mukana koko ohjelmiston ja ensimmäistä kertaa kuorossa, jos-

sa laulan enimmäkseen muuta kuin melodioita. Rennolla otteella kauniita lauluja mukavassa seurassa, mikäs sen parempi resepti viihtymiseen! Lämmin kiitos kaikille kanssalaulajille ja yleisölle yhteisestä hetkestä.

Oli jälleen hienoa laulaa yhdessä Vox Margarita -kuoron kanssa. Mieleeni nousi vahvana kiittolisuuden tunne siitä, että olen saanut laulaa 20 vuotta tässä kuorossa. Minua ilahduttaa myös uusien jäsenten mukaantulo, joka kertoo, että kuorolla on jatkuvuutta ja sille on tarve. Iloitsen myös yleisöstä ja toivon, että laulumme tuovat heille lohtua ja iloa.

20 vuotta naiskuoron peräsimessä

Keijo-kanttori on väsymättä johtanut laulavaa naisporukkaa laulusta ja tapahtumasta toiseen. Koska naiskuorosovituksia hengellisistä lauluista ei liiemmin ole valmiina saatavana, suuri osa ohjelmiston sovituksista on myös hänen käsialaansa. Väkönsä tuntevana hän osaa tehdä niistä juuri Vox Margarita -kuorolle sopivia.

Ohjelmiston etsiminen kuorolle on aina ollut mielenkiintoista ja välillä haastavaakin. Olen koittanut löytää Margarittojen ”näköisiä” lauluja. Niistä tehtyjä

sovituksia on kymmeniä tallella nuotinkirjoitusohjelmistossa. Lisäksi olen saanut säveltää kuorolle myös aivan omaa musiikkia. On hienoa välittää toivon sanomaa laulujen kautta eteenpäin.

Hyvä mieli tarttuu

Kuorolaulu vaikuttaa monella tavalla. Laulajat saavat onnistumisen elämyksiä, kun sointumaailma saadaan sovituksen mukaiseksi. Toisaalta sekä laulujen tunnelman että niiden sanoman välittäminen niin laulajille itselleen kuin myös kuulijoille on tärkeää. Vaikuttavimmillaan kuorolaulu on silloin, kun laulu koskettaa sekä laulajien että kuulijoiden sielua. Musiikilla on ihmeellinen voima!

Minulla jäi konsertista päällimmäiseksi kupliva ilon tunne. Oli ihana juhlistaa meidän yhteistä taivalta konsertilla.

Oli mukava laulaa porukalla vanhoja tuttuja lauluja. Tunnelma oli lämminhenkinen ja yleisö innokkaasti mukana. Striimin äärellä oli myös kauempana olevia läheisiä ja heiltäkin tuli mukavia kommentteja. Konsertti oli kiva lopettaa reippaisiin lauluihin, jotka selvästi piristivät itsekin pitkän laulupäivän jälkeen. Laulaessa aina mieli rentoutuu ja sanat ja sävelet hoitavat sielua.

Konsertista jäi lämmin tunnelma ja

toivon mukaan se tavoitti myös kuulijat.

Sanoma on tärkein

Seurakunnan kuoro on aina lähettäjänsä asiassa. Tärkeintä on se, että sanoin ja sävelin saamme olla viemässä kristinuskon sanomaa eteenpäin. Kahdenkymmenen lauluvuoden rikkaiden ja rakkaiden kokemusten siivittämänä Vox Margarita -kuoro suuntaa luottavaisesti eteenpäin.

Laulun sanat ”Tahtoisin laulaa” toteutuivat ja toivat iloa kuulijoille syys-sunnuntain konsertissa. Saimme nauttia runsaasta ja monipuolisesta ohjelmasta. Runoa mukailleen totean: ”Viel’ on virttä laulajalla.”

Viisaat sanovat, että ei pidä liikaa katsoa menneeseen kahteenkymmeneen vuoteen, vaan katsoa rohkeasti kohti tulevaa kahtakymmentä vuotta, ja sitä mitä siellä näkyy. Kuoron työ – laulaa Valon lapsesta – on vielä kesken. Yhä vielä täytyy laulaa rohkeasti ja kirkkaalla äänellä Jumalan armosta tämän levottoman maailman keskellä, kuten yhdessä tutussa ehtoollislaulussakin sanotaan: ”Kaikki saavat tulla armoa omistamaan...”

**Teksti: Terttu Puurunen ja muut Vox Margarita -kuorolaiset
Kuvat: Tiina Inkeroinen**

Vox Margarita -kuoro, alarivi vas. Terttu Puurunen, Pirjo Haapala, Jenni Isola, Suvu Kipinä, Tiina Honkanen ja kanttori Keijo Piirainen. Ylärivi vas. Outi Lehtimäki, Elina Wachira, Aini Seppänen, Sari Nieminen, Sinikka Ylilehto ja Taina Ojala.

Mari-Kaisa ja Tuomas Auvinen – lähettimme kaukaisessa Japanissa

Mari-Kaisa ja **Tuomas Auvinen** ovat Pudasjärven seurakunnan nimikkolähettejä Japanissa Lähetysyhdistys Kylväjän kautta. Tämä juttu valottaa hieman heidän päivittäistä arkeaan sekä näkemystään lähetystyöstä ja kutsusta, jonka he ovat siihen saaneet.

Kertoisitteko aluksi vähän itsestänne ja taustastanne sekä siitä, kuinka saitte kutsun lähetystyöhön?

Olemme aviopari, jolla on suuri kutsumus lähetystyöhön. Mikään itsestänselvyys se ei kuitenkaan meille ollut, vaan polku on ollut pitkä ja monivaiheinen. Minä (Tuomas) olen 36-vuotias, Turusta kotoisin oleva filosofian tohtori. Pääaineeni on musiikkitiede. Olen toiminut pitkään musiikin opettajana, ja minulla on myös opettajan pätevyys. Sain kasvaa kristityssä perheessä: isäni on pastori. Vanhempani olivat myös lähetystyöntekijöitä; joskin he olivat lähetyskentällä vasta sitten, kun olin jo aikuistunut. Kotonani sain elää ilmapiirissä, jossa uskonasiat ja lähetys olivat aina läsnä elämässä.

Vaimollani Mari-Kaisalla puolestaan on lähetyslapsitausta, sillä hän vietti lapsuudestaan 12 vuotta Japanissa. Koulutukseltaan Mari-Kaisa on musiikin maisteri sekä myös musiikin ja kotitalouden opettaja. Japanin kieli oli meille siis entuudestaan tuttu, joten kun lähetyskutsu tuli kohdallemme, oli Japani meille luontainen valinta. Toki prosessi ei ollut nopea eikä edes helppo – lähteminen tuntui hyvinkin kaukaiselta ajatukselta, sillä lähimpiimme lähetystyöntekijät olivat yleensä teologeja, pastoreita tai vaikkapa terveydenhuoltoalan työntekijöitä. Oma osaamisemme oli hyvin erilaista – miten sitä voisi hyödyntää lähetystyössä?

Kävimme vuonna 2016 perheen kanssa matkalla Japanissa. Silloin eräs Japanin-lähetäjä heitti ideana, että voisimme tulla sinne lähetystyöhön. Tuossa vaiheessa ajankohta ei kuitenkaan ollut vielä oikea muun muassa keskeneräisen väitöskirjani vuoksi. Se valmistui 2019,

Mari-Kaisa ja Tuomas Auvinen. Kuva: Saija Tiilikainen

ja samana keväänä Kylväjältä tuli sattumanvaraisen kahvikohtaamisen kautta kutsu lähteä musiikkityöhön Japaniin. Lähetyskurssin kävimme vuoden 2020 keväällä, ja lähdön piti olla saman vuoden kesällä, mutta korona käyttäenössä koko Japanin. Lähtö mahdollistui kuitenkin loppuvuonna, ja pari päivää ennen uutta vuotta muutimme Japaniin. Mainittakoon vielä, että perheeseemme kuuluu myös kolme tytärtä: **Ester** (15 vuotta), **Olivia** (13 vuotta) ja **Naomi**, joka syntyi syyskuussa 2023.

Millaista työnne on Lähetysyhdistys Kylväjän palveluksessa Japanissa, ja millaiset siellä ovat olosuhteet kristinuskon näkökulmasta sekä yhteiskunnan ja arkielämän kannalta?

Asumme Koben kaupungissa, jossa yhteistyökirkkomme pääpaikka sijaitsee. Työskentelemme Länsi-Japanin evankelisuterilaisen kirkon ja norjalaisen lähetysjärjestön NLM:n yhteydessä. Päätyömme on musiikkityö. Pidämme

seurakunnissa evankelioivia konsertteja, joiden tavoitteena on kutsua kirkkoon uusia ihmisiä. Me viemme paikalle musiikin, ja seurakuntalaiset kutsuvat lähimpiirinsä ihmisiä mukaan. Moni tulee kirkkotilaan ensimmäistä kertaa ja kuulee ensimmäistä kertaa elämässään Jeesuksesta. Lisäksi opetamme raamattukoulussa musiikkia ja pidämme raamattupiirejä. Kirkon työntekijäpulan vuoksi työhömmme kuuluu myös seurakuntatyötä Kakogawan evankelisuterilaisessa seurakunnassa, joka on oma kotiseurakuntamme.

Japanin väestöstä kristittyjä on alle prosentti. Maassa vallitsee uskonnonvapaus, eli evankeliumia saa julistaa vapaasti. Haasteita tuovat kuitenkin shintolaisuus ja buddhalaisuus, joista paikallisten on vaikea luopua. Myös perheeltä ja muulta lähimpiiriltä tuleva paine noudattaa perinteisiä japanilaisia uskonnollisia rituaaleja on usein yllättävän kova.

Yhteiskuntana Japani on vakaa ja turvallinen. Esimerkiksi teini-ikäiset tyttäremme voivat kulkea Koben kaupungissa ystäviensä kanssa melko vapaasti. Arkielämä on pääosin sujuvaa, vaikkakin

erilaista byrokratiaa ja paperitöitä on Japanissa paljon enemmän kuin Suomessa. Esimerkkinä on vaikkapa auton omistajan vaihdos ja rekisteröinti: Suomessahan tehtävä hoituu näppärästi netissä, mutta Japanissa se vie ainakin viikon ja sisältää monia käyntejä useissa eri virastoissa. Laskuja voi maksaa edelleen käteisellä, mutta toisaalta Japani on myös hyvin korkealle kehittynyt hi-tech-maa, ja yhtenä yksityiskohtana kerrottakoon, että vaikkapa WC-pöntöt tekevät käyttäjän puolesta kaiken pesusta kuivaukseen.

Japani on myös ikääntyvä yhteiskunta. Lapsia ei synny, ja ihmiset elävät keskimäärin hyvinkin vanhoiksi, mikä heijastuu tietysti kaikkiin organisaatioihin, myös yhteistyökirkkoomme. Monet seurakunnat pienenevät, joten lapsia ja nuoria tulisi tavoittaa. Japanissa suhtaudutaan lapsiin kuitenkin hyvin positiivisesti, ja tuntemattomatkin tulevat mielellään juttelemaan, kun kuljemme vauvan kanssa vaunukävelyllä.

Mikä teille itsellenne on kristinuskossa tärkeintä? Kuinka se tulee esiin ja yhdistyy siihen, mitä nyt lähetteinä teette?

Meille kristinuskossa tärkeintä on se, että pelastus tulee lahjana Jeesuksen sovitustyön ansioista ja on riippumaton ihmisen omista teoista. Japani puolestaan on vahvasti suoritusyhteiskunta. Niinpä ajatus siitä, että jotakin saisi pyyteettömästi lahjana, on monille vieras. Tämän viestiminen japanilaisille on yksi suurim-

Musiikin iloa seurakunnassa. Kuva: Marius Bergers

Tokio. Kuva: Marius Bergers

mista haasteistamme, sillä Japanissa lahja ei koskaan ole ilmainen – vastalahjakulttuuri on vahva. Jeesuksen tarjoama pelastus yksin armosta voi olla käänteentekevä niille, joilta omat voimat alkavat loppua, eikä esirukouksen merkitystä voi koskaan korostaa liikaa.

Koska tämä haastattelu tulee nimenomaan joululehteen, kertokaa vielä ajatuksianne joulun merkityksestä teille. Miten joulu tulee esiin kohdemaanne arkielämässä?

Jouluna Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme. Jumala tuli lähelle ihmistä. Arkielämän kannalta joulu on henki-

sen rauhoittumisen ja levon aikaa; joskin lähetystyöntekijälle se saattaa olla kaikkein kiireisin aika vuodesta. Japanilaisessa arkielämässä joulu ei juuri näy, vaan varsinainen perhejuhla kansallisine vapaapäivineen on sitten uutenavuotena. Jostakin syystä ihmiset ostavat usein friteerattua kanaa jouluaattona, mikä lienee lähinnä markkinamiesten onnistuneen mainoskampanjan tulos – muuta syytä emme ole keksineet. Pyrimme viettämään joulua perheen kesken itsellemme tärkeitä suomalaisia jouluperinteitä kunnioittaen. Seurakunnassa ja kirkon piirissä joulua vietetään konsertein ja joulujuhlin, toki hieman soveltaen, sillä joulunpyhät ovat yleensä täällä tavallisia työpäiviä. Musiikkiläheteinä järjestämme joulukuussa yleensä joulukiertueen, sillä joulumusiikki on Japanissa yleisesti suosittua, joten se tuo tilaisuuden kutsua uusia ihmisiä kirkkoon.

Terveisenne Pudasjärven seurakunnalle ja seurakunnan lähetysaktiiveille?

Lähetystyötä ei tehdä yksin: siihen kuuluu aina lähtijä ja lähettäjä. Olemme kokeneet esirukouksen voiman erittäin merkityksellisenä työllemme ja työmme jatkumiselle. Pyydämme edelleen esirukousta, että pysyisimme terveisinä ja että Herra johdattaisi tiellemme ne ihmiset, joille voimme kertoa Jeesuksesta niin Suomessa kuin Japanissakin. Mutta kuitenkin Jumala on se, joka uskon synnyttää.

Mari-Kaisa ja Tuomas Auvista haastatteli Jari Valkonen

Maanpuolustus on kaikkien asia, tietää kenraaliluutnantti Timo Rotonen

Helatorstaina vuonna 2017 olleet presidentti **Mauno Koiviston** hautajaiset ovat jääneet pudasjärveläislähtöisen **Timo Rotosen** sotilasuran mieleenpainuvimmaksi tilanteeksi. Yhdessä seitsemän muun kenraalikunnan jäsenen kanssa hän kantoi Koiviston arkun Helsingin tuomiokirkossa toimitetun siunaustilaisuuden jälkeen hautajaissaaton lähtöpäikalle.

Rotonen oli tuolloin sotilasarvoltaan kenraaliluutnantti ja toimi Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen johtajana.

Tilaisuudessa tiivistyivät isänmaallisuus sekä sotaveteraanien työn ja itsenäisyyden kunnioittaminen. Ne olivat arvot, joita hän pitää merkittävimpänä lähtökohdina sotilasuralle lähdössään.

Kun Oulun yhteislyseosta ylioppilaaksi pääsyn ja RUK:uun päättäneen varusmiespalvelun jälkeen aloitin kadettikoulussa, herätti se ihmetystä monissa kavereissa. Sotilasura ei siihen aikaan ollut mitenkään trendikästä, Rotonen muistelee.

Muitakin vaihtoehtoja opinnoista innostuneella nuorukaisella kouluvuosien mittaana oli. Varsinkin opetustyö ja

ihmisten parissa toimiminen kiinnostivat, myös metsänhoitajan tai arkkitehdin opinnot kävivät mielessä.

Sotilaan mallia ei ollut suvussa tai tuttavissa. Pudasjärveltähän ei ennen muutamia suurista ikäluokista kadettiupseereiksi valmistuneita oltu alalle juuri lähdetty.

Timo Rotonen tietää itsenäisyyden alkuvuosilta Kontiopään, vuoteen 1938 **Bergh**, veljesten, **Gunnarin** ja **Björnin**, siirtyneen Pudasjärveltä Oulun lyseon jälkeen kadettikouluun.

Gunnar valmistui sieltä vuonna 1936, Björn kolme vuotta myöhemmin. Gunnar kaatui tammikuussa 1940 tykistön luutnanttina. Björn jäi täysin palvelleena everstinä eläkkeelle Pohjan Prikaatin komentajan tehtävästä Oulussa.

Muutamina viime kesinä ovat täällä lähtöisin olevat kadettiupseerit, alun toistakymmentä, kokoontuneet yhteen. Päivän ohjelmassa on aina ollut seppeleen lasku Riekinkankaan tai Sarakylän sankarihautojen muistomerkillä. Aloite oli minun ja **Timo Ekdahlin**, Timo Rotonen kertoo.

Upseerin työ Puolustusvoimissa on

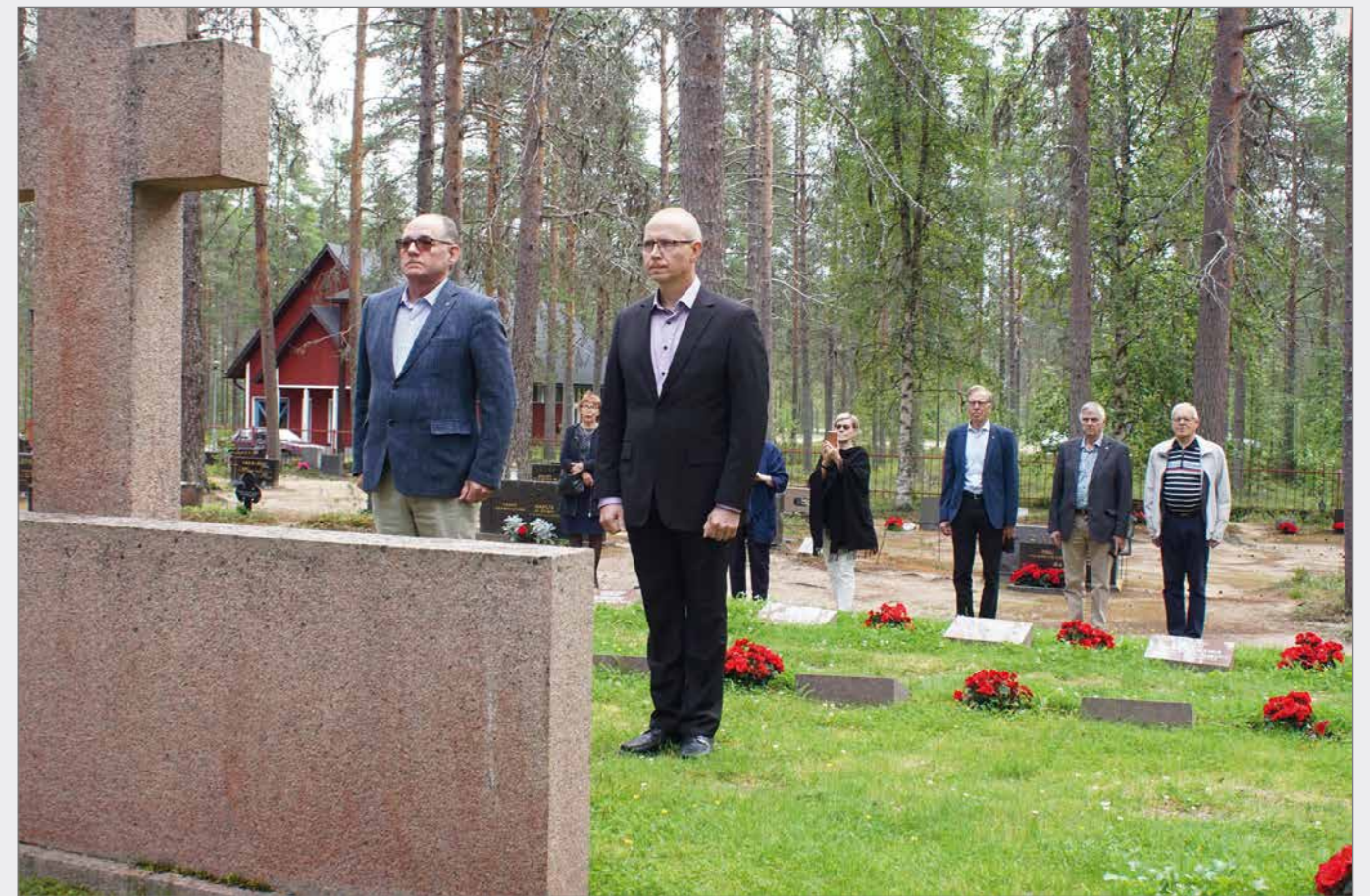
ollut monipuolista ja tarjonnut jatkuvat mahdollisuudet kehittyä. Tarjolla on ollut huikea kirjo erilaisia tehtäviä, Rotonen summaa monien erilaisten tehtävien kokemuksesta.

Kenraalikuuntaan hän kohosi vuonna 2012, kun ylennys prikaatinkenraaliksi tuli 53-vuotiaana. Miehen erikoisala oli ilmatorjunta, hän oli mm. Oulun varuskunnassa patterinpäällikkö ja Helsingin ilmatorjuntarykmentin komentaja.

Nykyiselle kotipaikkakunnalleen Orivedelle hän asettui tultuaan nimitetyksi Oriveden asevarikon päälliköksi. Viimeinen uran vuosikymmen meni sitten Helsingissä ja Tampereella erilaisissa johto- ja esikuntatehtävissä. Reserviin hän siirtyi Puolustusvoimien sotatalouspäällikön tehtävästä vuonna 2019.

Uraan liittyviä opintoja Rotonen suoritti kotimaan lisäksi Italiassa ja Yhdysvalloissa. YK:n rauhanturvatehtävät tulivat tutuiksi komennuksilla Makedoniassa ja Lähi-idässä.

Sotilaan työhön kuului myös ikävältä tuntuvia velvollisuuksia. Sellaisia olivat Rotosen uralla oman joukko-osaston lakkauttaminen ja mittavat organisaatio-

Timo Rotonen ja everstiluutnantti Paavo Sarala Sarakylän sankarihaudalla kesällä 2022 upseerien tapaamisessa.

uudistukset.

Juhlavimpina hän muistaa Linnan traditionaaliset, hieman mystisetkin itsenäisyysjuhlat. Hienoja kokemuksia olivat myös valtakunnalliset paraatit, seppelienlaskut sankarihaudoille sekä valatilaisuudet.

Suomalaisten suhtautuminen Puolustusvoimiin on muuttunut urani aikana hyvään suuntaan, Timo Rotonen kertoo. Nyt maanpuolustus on jokaisen suomalaisen asia.

-Vapaassa maassa on toki ollut ajoittain hyvinkin voimakasta arvostelua asepalvelusta ja sotilaallista varustelua vastaan. Nuorten ja heidän perheidensä arvostus palvelusta kohtaan kasvoi selvästi 2000-luvulle tultaessa.

NATOsta ei Rotosen mukaan saatu aikaan keskustelua ilman kiihkoilijaksi leimaamista vielä Neuvostoliiton sortumisen ja Baltian maiden itsenäistymisen jälkeen. Vasta sota Ukrainassa muutti kansalaisten turvallisuusajattelua.

-Puolustusvoimat on koko ajan hoitanut tehtävänsä hallituksen joukkona ja pyrkinyt tasapuolisuuteen kansalaisten suuntaan. Se varmaan iski tajuntaan parin viime vuoden aikana.

Yhteys tekopitäjään on vuosien mitaan säilynyt, vaikka sukua ei enää Pudasjärvellä olekaan. Hyviä ystäviä ja mökkinaapureita sentään löytyy, Timo Rotonen kiittelee.

Vapaa-ajan asunto Siuruanjokivarressa on kovassa käytössä. Siellä perhe, lasten aikuistuttua enää vaimo, viihtyy viikon-parin jaksoissa useita kertoja vuodessa. Luonnossa liikkumisen lisäksi aika menee metsä- ja halkohommissa sekä nikkaroinnissa, hän kertoo.

Muita harrastuksia ovat maltillinen hyötyliikunta, musiikin kuuntelu sekä lukeminen. Miehelle mieluisinta on nykyään dokumenttikirjallisuus, mutta romaanejakin menee satakunta vuodessa.

-Harkitsen **Kalle Päätalon** tuotannon urakoimista vielä kerran. Musiikkia kuuntelen liki kaikenlaista, klassista, soitellassoittoa ja 1970- ja -80-luvun progea. Aidoimmaksi suomalaiseksi kulttuuriksi luonnehtimaansa metsästystä ja kalastusta Rotonen myös harrastaa innolla.

Lukeminen on ollut Rotoselle mieluisaa aina. Hän kertoo olleensa lapsesta asti tiedonhaluisena kodin ja koulun kirjastojen suurkuluttaja. Koti oli nykyisen Kauppaticien varrella lähellä Rotosenpol-

kua ja Rajamaantietä, molemmat nimet liittyvät läheisesti hänen sukuunsa.

Ennen perheen Ouluun muuttoa tuli reilun kilometrin matka kansakouluun tutuksi. Opettajien, itsellään **Hilkka Peippo** ja **Aune Heikkilä**, asema oli vahva ja koulun kuri selkeä, on vilkkaaksi ja vauhdikkaaksi koulupojaksi itsensä luonnehtiman miehen muistissa.

Rotosen perheen joulunvietoista mieleenpainuvien on joulukirkko Betlehemissä Jerusalemissa vietetyn joulun yhteydessä. Vuoden 1997 joulun meni Balkanilla rauhanturvatehtävissä. Kasarmien joulunvietto oli silloin vielä perheetömän nuoren upseerin ohjelmassa Oulun kasarmilla vuonna 1983.

Nykyään kenraaliluutnantti evp:n joulun menee perheen kesken kevyiden, jouluruuan ja kuusen tuomien perinteiden mukaan. Lahjapapereiden rapistelu kuuluu Oriveden väljässä omakotitalossa enää ainoan lapsenlapsen jouluun, Timo Rotonen mainitsee.

Teksti: Toivo Kiminki
Kuvat: Martta Oinas-Panuma ja Toivo Kiminki

Töihin Pudasjärven seurakuntaan

Suntio Paavo Sarajärvi

Pudasjärven seurakunnan Sarakylän kappelityöryhmän jäsenyys, työ hautausmaalla sekä suntion vapaapäivien ja lomien sijaistaminen johtivat Paavo Sarajärven päätoimiseksi suntioksi. – Olen syntynyt Pudasjärvellä ja kotini on Sarakylässä.

Sarajärvellä on metsäpuolen koulutus, osa-alueena bioenergia. Hän on tehnyt Vapon ja Kontion töitä monet vuodet.

– Nyt vapaa-aikana liikun metsässä, metsästä ja retkeilen paljon luonnossa. Kuvaaminen retkillä ja pyöräily kuuluvat harrastuksiini. Olen myös kuntoliikkuja, kertoo Sarajärvi.

– Suntion työni koen monipuoliseksi, päivittäin vaihtelevaksi. Osaan siitä tutustuin jo hautausmaatyön ja lomaisuuksien aikana kesällä 2022, mutta paljon on uutta, esimerkiksi jumalanpalvelusten striimaus seurakuntakodilta ja kirkosta. Hautaukset ja surevien omais-

ten kohtaaminen ovat haasteellisia. Työ ja oppisopimuskoulutus, josta lähipäivät ovat Kokkolassa, lisäävät tietouttani työstä. Ulutena työntekijänä minut otettiin seurakunnassa hyvin vastaan työyhteisöön, apua ja tukea olen saanut aina tarvittaessa. toteaa Sarajärvi.

Kysymykseeni, mikä on vaikeinta ja mikä on tavoitteesi työssäsi, Sarajärvi vastaa: – Haastavaa on uusi 'homma' ja uuden oppiminen joka sektorilla. Tavoitteenani on palvella hyvin jokaista asiakasta, seurakuntalaista kaikissa tilanteissa ja kohtaamisissa.

Jouluaika on suntuille aattohartauksien, jouluyön messun, joulupäivän aamukirkon ja tapaninpäivän messun valmistelua ja niissä palvelua. Välillä aikaa jää kuitenkin oman joulun viettoon.

– Tykkään joulusta, olen jouluihminen. Vietän sitä sisarusteni ja heidän perheittensä kanssa, raottaa Sarajärvi.

Diakoni Tiina Honkanen

Pudasjärven seurakunnan diakonin virassa vaajaan vuoden toiminut Tiina Honkanen suunnittelee jo loka-marraskuussa joulua edeltävän ajan tehtäviä. Diakonin työ on hyvin monipuolista. Honkanen on syntynyt Pudasjärvellä, asunut Oulussa 17 vuotta ja palannut takaisin syntymäpitäjänsä. Hän on opiskellut tradenomiksi, AMK-insinööriksi, lähihoitajaksi ja viimeiseksi – toistaiseksi – Oulussa sosionomiksi. – Pudasjärven seurakuntaan haettiin diakonin viranhaltijaa, ja ajateltiin, että nyt on pakko hakea, Honkanen kertoo.

Millaisena koet työsi diakonina Pudasjärven seurakunnassa, kysyn Honkaselta. – Tosiaan työ on monipuolista, paljon suunnittelua yksin ja työkavereiden kanssa, ihmisten kohtaamista ryhmissä ja yksinään, kuuntelemista, auttamista. Usein pohdimme myös diakonin vastuuryhmän kanssa uusia ideoita ja mahdollisuuksia työhön. Tavoitteena on löy-

tää tähän aikaan sopivat auttamismuodot, kokeilla uusia työtapoja tarpeiden haastamana.

Vaikka diakonian tarjonta on laaja-alaista, kaikkia ei kuitenkaan voi auttaa. Ihmisillä on nykyaikana monia vaikeuksia: yksinäisyyttä, taloudellisia huolia, työttömyyttä, maksujen lisääntymistä.

Joulun lähestyessä ja joulun aikana yksinäisyys ahdistaa monia, heidän luonaan vierailut lisääntyvät, toteaa Honkanen. Lapsiperheiden avuntarve lisääntyy ennen joulua; lasten joululahjat ja perinteisten jouluruokien hankkiminen tuottavat vaikeuksia.

Vielä kysyn Tiina Honkaselta, miten vietät omaa joulua, oletko jouluihminen. – No olen ja en ole, hän vastaa ja naurahtaa, perinteinen perhejoulu joulukoristeineen ja -ruokineen.

Teksti: Arvo Niskasaari

Kuvat: Tiina Inkeroinen ja Timo Liikanen

Kotiseurakunnan Joulu 2023

Kesän lämmössä versoo joulun laulu

Moni on kuullut **Alpo Noposen** runon Mahdoton ratkaista (teoksessa Nuoruuden muistoksi, 1912), jonka puhuja pohdi ihmisen kauneuden monimuotoisuutta: *“Olen miettinyt toisenkin tuokion, / minä aikana ihminen kaunein on.”* Kansakoulunopettajana elämäntyönsä tehnyt Noponen oli varsin tuottelias kynänkäyttäjä: hän kirjoitti runoja, novelleja, näytelmiä, pakinoita sekä luku- ja oppikirjoja. Hän myös toimitti sanomalehtiin juttuja, jotka käsittelivät ajan keskeisiä ilmiöitä, kuten kulttuuria, raittiusaatetta, tasa-arvoa ja kansanravitsemusta, sekä suomensi muun muassa Runebergin virsiä.

Noposen omista runoista tutuimmat lienevät joululauluiksi sävelletyt *Kun joulun on ja Arkihuolesi kaikki heitä*. Vaikka molemmat niistä tunnelmoivat joulun aikaa varsin talvisin kuvin, ei niistä kumpaakaan ole kuitenkaan kirjoitettu sydäntalvella. Runon *Kun joulun on* (1901) säkeet Noponen raapusti paperille syksyisenä päivänä. Hän tarjosi sen lapsuudenystävälleen ja työkaverilleen, Jean Sibeliuksen opissa musiikilliseen lentoon nousseelle Otto Kotilaiselle sanoen: *“Lue, kun kerkiät. Jos vaikka siitä laulun säveltäisit!”* Kotilainen poikkesi samana iltana Kaivopuistoon ollessaan kotimatalla Oskar Merikannon perheen luota. Hän löysi taskustaan Noposen antaman lapun, luki runon ja virittyi jouluisen tunnelmaan seisossaan puun alla vesisateelta suojaissa. *“Kun maass’ on hanki ja järvet jäässä ja silmä sammunut auringon, / kun pääsky pitkän on matkan päässä ja metsä autio, laulun, / käy lämmin henkäys talvisäissä, kun joulun on, kun joulun on. // Ei huolta, murhetta kenkään muista, ei tunnu pakkaset tuikeat.”* Heti kotiin päästyään hän ryhtyi säveltämään ja esitti jo puolen yön jälkeen Ida-vaimolleen juuri syntyneen joululaulun.

Runon puhuja piirtää kuvan jouluisen tuvan tunnelmasta: *“Vain laulu kaikui lasten suista, ja silmät riemusta hehkuvat, / ja liekit loistavat joulupuista, kun joulun on, kun joulun on. // On äiti laittanut kystä kyllä, hän lahjat antaa ja lahjat saa. / Vaan seimi, pahnat ja tähti yllä ne silmiin kalleina kangastaa!”* Antamisen ilo, olemisen riemu sekä lasten silmien ja kynttilöiden liekkien hehku valaisevat talven pimeyttä.

Runon Arkihuolesi kaikki heitä (1916) Noponen kirjoitti kesäaunollaan Inkoon Mäntylässä. Sanat syntyivät keskellä lämmintä kesäpäivää, kun tuuli humisi ja vesi välkehti auringonpaisteessa. Säkeensä Noponen antoi sävellettäväksi oululaissyntyiselle Leevi Madetojalle, joka niin ikään oli Sibeliuksen yksityisoppilas. Melankoliaa, rauhaa ja hiljaisuutta melodioillaan heijastanut Madetoja piti sävellystään niin onnistuneena, että ehdotti laulua virreksi, vaikkei sen sanoitus ollutkaan kovin harras. Vaikka kappaleesta ei tullut virttä, on sitä laulettu vuosikymmenten ajan niin kuoroissa kuin Kauden joululaulut -tilaisuuksissakin. Se henkilöityi sillä lailla vahvasti oululaissäveltäjään, että sitä kutsuttiin pitkään Madetojan joululauluksi.

Laulun sanat kurottavat kiireen ja hällinän yli kohti joulun lämpöä ja rauhaa sekä kehottavat meitä joulun viettäjiä uudistamaan mielemme ikaikaista, muistojen rikastamaa juhlaa varten. *“Arkihuolesi kaikki heitä, / mieles nuorena nousta suo. / Armas joulun jo kutsuu meitä / taasen muistojen suurten luo.”* Ne neuvovat meitä päästämään lämmön sydämeemme sulattamaan arkisia huoliamme ja pelkojamme. *“Kylmä voisko nyt olla kellä, / talven säästä kun tuoksahtaa / lämmin leuto ja henkäys hellä, / rinnan jäitä mi liuottaa.”* Saamme kohottaa katseemme siunattuun, kaikille hohtavaan joulutähteen, joka johdatti itämaan tietäjät ja joka johdattaa meidätkin joulun ihmeen äärelle: *“Sytyi siunattu joulutähti / yöhön maailman raskaaseen, / hohde määrätön siitä lähti, / viel’ on auvona ihmisten.”*

Teksti ja kuva: Elisa Ranua

Pimeydessäkin on paljon valoa

Kotikirkossa mieleen ja sydämeen laskeutuu joulun rauha.

Kellojen siirto talviaikaan saa pohtimaan, eikö ihminenkin voisi kaivautua talviuonille keräämään voimia, jotka tuntuvat vähenevän samaa tahtia päivänvalon niukkenemisen kanssa. Vaikka pimeys ja kylmyys voivat tuntua vireystilan laskemisena, on monenlaisia ilonaiheita yhä ympärillä.

23-vuotias **Sonja Hanhisuanto** kertoo saavansa iloa toisista ihmisistä. – Käyn usein kotikotona Pudasjärvellä. On leppoisa juoda yhdessä kahvia ja jututella päivästä tai kuulla, kun joku kolistelee keittiössä ja pihalta kantautuu askareiden ääniä.

Rakkaat ihmiset – perhe, sisarusten lapset, kummilapset, isovanhemmat ja ystävät – tekevät Sonjan onnelliseksi. Hän kerää yhteisistä hetkistä arvokkaita muistoja. Syvintä rauhaa tuo usko ja luottamus Jumalaan. Varsinkin vaikeina päivinä ja haasteiden edessä on turvallista luottaa häneen, mikä antaa rauhan elämän kaikissa vaiheissa.

Sonja kertoo katsovansa nyky maailmaa monenlaisin tuntein. – Sitä kuvaavat sanat ”muuttuva”, ”pirstaleinen” ja ”hämmäntävä”. Tuntuu, että jokaisella osa-alueella tapahtuu koko ajan niin paljon, ettei kukaan oikein tiedä, missä mennään.

Vaikka jatkuva muutos välillä häm-

mentääkin, on moni asia edelleen hyvin. – Maailman kriisit tulevat tietoomme saman tien, mikä on vaikea asia nykyihmisen elämässä. Uskon, että jokaisella sukupolvella on omat vaikeutensa. Niistä on selvitty ennen ja selvitään tulevaisuudessaakin, tai ainakin niiden kanssa opitaan elämään.

Sonja haluaa keskittyä ensisijaisesti kiitollisuuteen, sillä ikävät ja synkät uutiset muistuttavat siitä, miten tyytyväinen saa olla turvalliseen, hyvään arkeen. – Monet tapahtumat saavat pohtimaan, miten voisi elää niin, että toisi ympärileikin jotain hyvää. Omaan elämänpäiiriin voi vaikuttaa itse, mikä tuo toivoa. Arjesa on tärkeää pysähtyä kohtaamaan toinen ihminen. Näin joulun lähestyessä antaminen ja hyvät teot tulevat näkyviksi. Niitä voisi jatkaa joulun jälkeenkin.

Sonja opiskelee viimeistä vuotta luokanopettajaksi Oulun yliopistossa. Lapsia kasvattaessa ollaan ihmisyyden perusasioiden äärellä. Tehtävässä korostuvat kohtaaminen, kuunteleminen, tukeminen, innostaminen, kannustaminen ja haasteiden selvittäminen. Sonja haluaa olla rakentamassa maailmaa, jossa ihmisten on hyvä elää yhdessä toisiaan arvostaen. – Kun olen päässyt oikeisiin hommiin sijaitusten ja harjoittelujen yhteydessä, on tullut hyvä tunne siitä, että tämä on minun juttuni.

Eniten Sonja odottaa tulevaisuuden työltään lasten kanssa touhuamista. – Odotan sitä, että saan oman luokan, jonka kanssa voin lähteä alusta asti rakentamaan yhteistä oppimisen ja kasvamisen matkaa. Se sisältää toivottavasti paljon naurua, mielikuvitusta, hassuttelua, oppimisen iloa, haasteiden voittamista, kasvamista, oivaltamista, arkista aherrusta ja paljon yhteisiä muistoja.

Sonja kokee työnsä olevan vastuullista ja merkityksellistä, sillä opettaja on lapsen elämässä tärkeä aikuinen. – Lähes jokaisella on muistoja itselle tärkeästä opettajasta. Toivottavasti voin olla omille oppilailleen sellainen. Opettajan työssä tulevaisuus on koko ajan läsnä: saan olla kasvattamassa tulevaisuuden aikuisia. Uskon, että muuttuipa maailma millaiseksi tahansa, tärkein asia on osata olla ihminen ihmiselle.

Opiskeluvuosiensa aikana Sonja kokee käyneensä läpi myös aikuistumisen kriisin. – Nämä ovat olleet kasvun vuosia, välillä kipeitäkin. Olen herkkä, luova ja lapsenmielinen ihminen, joten olen kokenut, että minun pitäisi muuttua voidakseni olla aikuinen. Viime syksynä tapahtui jonkinlainen oivallus, joka toi rauhaa. Ymmärsin, että voin olla lapsenmielinen aikuinen ja se on työssäni iso etu. Haluan säilyttää lapsen tavan katsoa maailmaa: asiat ovat ihmeellisiä ja innostavia, ja pienistäkin asioista voi pulputa hänelle valtavan suuri ilo.

Voimia arkeensa Sonja saa harrastuksistaan. Hän maalaa akvarelli- ja akryyli-maaleilla sekä piirtää musteella. – Luonto on lähellä sydäntäni. Retkeilyn ja marjastamisen lisäksi tykkään käydä kävelyllä ja ihastella samalla koko ajan muuttuvaa luontoa. Yritän myös taltioida kauneutta valokuviin ja videoihin. Kesällä otin ensimmäistä kertaa akvarellit mukaan, kun kävin retkellä Rumavaarassa. Niissä maaisissa kelpasi maalata.

Sonja ajattelee usein, miten monesta tilanteesta voisi maalata taulun. Millaisen kuvan saisikaan leikkivistä lapsista, auringonlaskussa ystävyystään iloitsevista nuorista, arkisella aherruksellaan toisia auttavista aikuisista tai keinutuolissa tyytyväisenä istuvasta vanhuksesta.

Käsillä tekeminen on rentouttavaa ja maadoittavaa. – Joulun aikaan tykkään askarrella esimerkiksi kortteja ja koristeita. Joskus innostun oikein kunnolla käsitöistä ja aloitan jonkin ison projektin, kuten tilkkutäkin ompelemisen tai torkkupeiton virkkaamisen. Tänä syksynä aloin neuloa ”gradu villapaitaa”. Saapa nähdä, kumpi valmistuu ensin, gradu vai villapaita.

Kun Sonja oli lapsi, hänen perheellään oli tapana pitää joulukorttipajaa.

– Joulun lähestyessä alkoi meidänkin postilaatikoon tipahdella kortteja, jotka laitettiin esille. Oli hauskaa seurata, kuinka keittiön seinä täytyi niistä.

Lapsena joulun odotukseen kuului myös lelulehti, jonka pohjalta kirjoitettiin pukille toivelista.

– Valitsimme sisarusteni kanssa sopivan piilopaikan, josta tontut voisivat kirjeen löytää. Miten jännittävää olikaan,

kun kirje oli kadonnut piilostaan!

Ensimmäiset piparkakut leivottiin itsenäisyyspäivänä. – Taikinaa tahtoi ek-syä enemmän suuhun kuin valmiiksi pipareiksi. Edelleen taikinan syöminen on leipomisen paras osuus.

Sonjan kotona joulun lähestymisen merkiksi sytytetään adventtilyhtytilät. Joulusiivous on osa juhlaan valmistautumista. Kun koti on puhdas, kaivetaan esiin joulukoristeet ja laitetaan paikat juhlauntoon. Kuusi tuodaan tupaan ja koristellaan pari päivää ennen aattoa. – Mieleeni tulee Hilja Haahden joululaulu Odotan jouluvierasta, joka kuvastaa kodin valmistelua ihanasti: ”*Taas aiot jouluvieraakseni ja saavut, Jeesus, meillekin. / Oi avaa itse sydämeni, sun että vastaanottaisin. // On koti kaunistettu sulle, vaan köyhän sydän ennallaan. / Tuo taivaan kaunistusta mulle, käy itse juhlaa laittamaan.*”

Lapsena aatto tuntui valtavan pitkältä, ja välillä Sonja toivoo, että se kuluisi vieläkin yhtä hitaasti.

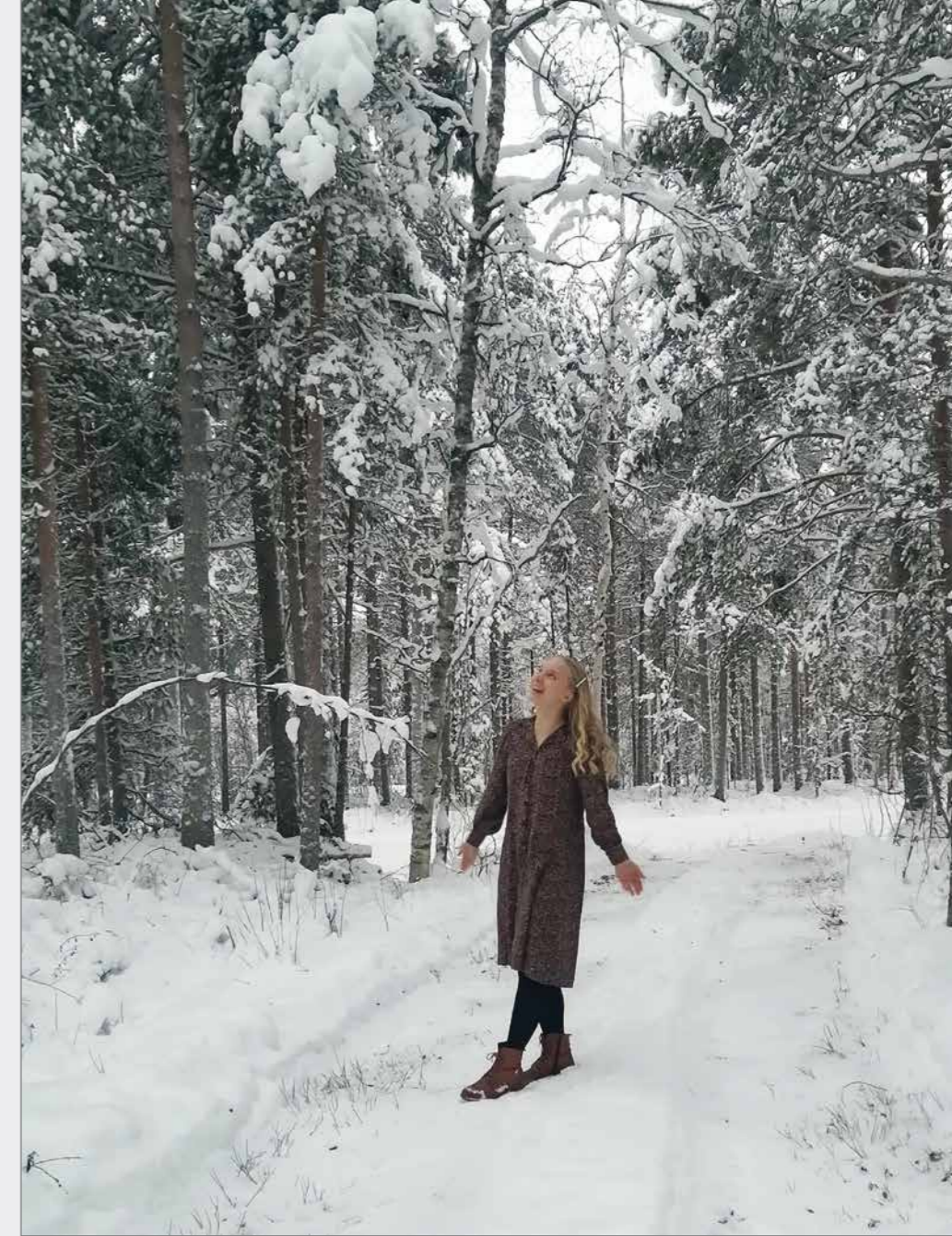
– Mieleeni maalautuu kuva aattoaamusta, kun herään aamulla ja kävelen unisena hämärään olohuoneeseen, jossa kimmeltää joulukuusi koristeineen. Ikkunoilla kyntteliköt loistavat pehmeää valoa. Mahassa kipristää, vuoden odote-tuin päivä on tänään!

Lapsuudestaan Sonja muistaa vuoden, kun joulu läheni mutta lunta ei näkynyt. Se herätti huolen, pääseekö joulupukki tulemaan. Lopulta saatiin aatoksi valkoinen maa, mikä oli pikku-Sonjalle eräänlainen joulun ihme.

Sonjalla on monta lempijoululaulua – eri syistä ja eri tilanteisiin. – En etsi valta-loistoa on ollut lapsesta asti minulle rakas. Jotenkin sen sanoissa ilmaistaan niin kauniisti joulun merkitys. Jouluaattona koskettaa erityisesti O Helga natt **Jussi Björlingin** laulamana. Se on kuulunut radiosta usein juuri silloin, kun olemme ajaneet aattohartaudesta kotiin ja auton ikkunasta on näkynyt hämärä, talvinen maisema. Tunnemuisto on niin valtavan rakas ja voimakas, että yhä aikuise-nakin liikutun kyyneliini asti.

Uudempi suosikki on Joululaulu lapselle (Sytytän punaisen kynttilän). – Siinäkin on todella kauniit sanat, joiden kautta joulun sanoma tulee lähelle. Sanat ovat pudasjärveläisen runoilijan, mikä tekee siitä erityisen.

Sonjan kotona tarjotaan perinteinen jouluruoka: kinkku, perunat, porkkana-, lanttu- ja maksalaatikko, erilaiset salaatit, suolalohi, joululimppu ja rieska sekä

juomaksi kotikalja.

– Joulukahvilla on tarjolla usein torttuja, ruskeita ja vaaleita pipareita sekä äidin hedelmäkakkua, joka ei ole oma suosikkini, mutta jotenkin silti olennainen osa joulua. Suklaata ja salmiakkia syödään vuorotellen, ettei tule ähky. Ja mandariinit ja jouluomenat ovat myös tärkeitä – niiden tuoksu kuuluu jouluun.

Jouluaatto on lapsesta asti kulkenut samalla tavalla: Aamulla syödään joulu-puuro, minkä jälkeen kuunnellaan joulurauhanjulustus. Sitten mennään kirkkoon aattohartauteen ja viedään samalla hau-doille kynttilät. – Kirkossa ja hautausmaalla käynti on ollut lapsesta asti keskeinen osa joulunviettoa.

Kotona ovat vuorossa joulusauna ja -ateria. Niiden jälkeen luetaan joulu-vankeliumi ja lauletaan Enkeli taivaan. – Siinä vaiheessa tuntuu, että joulun lapsi on tullut meidänkin kotiin. Lapsena odotettiin tässä kohtaa kovasti joulupukkia

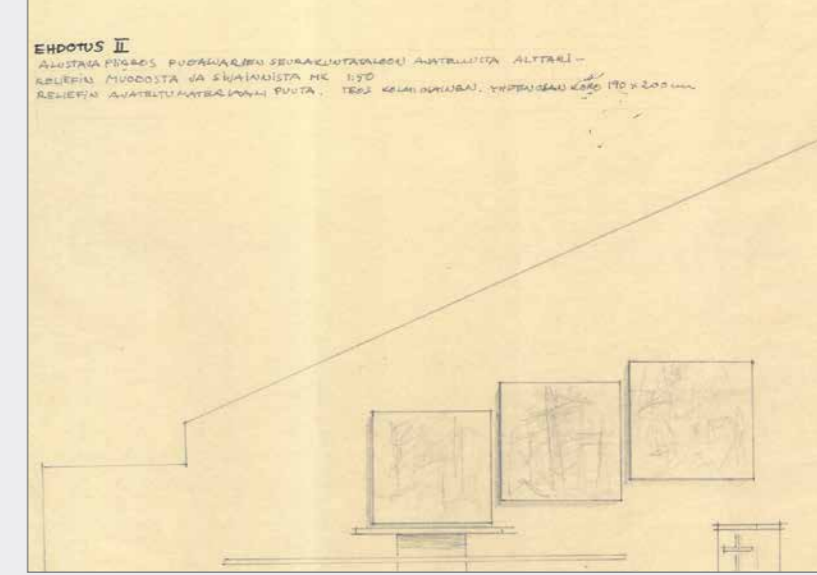
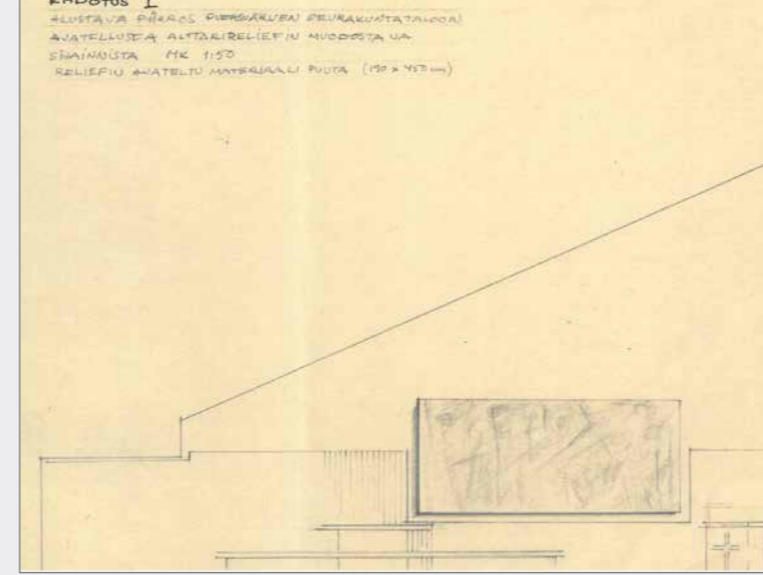
ja odotellessa laulettiin ja esitettiin ohjelmaa. Lopulta joulupukki tuli, ja ilta menikin lahjojen parissa.

Joulun pyhät vietetään rauhallisesti. – Jouluruokaa riittää pyhien ajaksi, ja joskus saamme vieraita. Viime vuosina mummi ja pappa ovat tulleet aterioimaan kanssamme joulupäivänä. Ne ovat olleet ihania hetkiä.

Tärkeää ja arvokasta Sonjalle on yhdessäolo perheen kanssa sekä perinteiden vaaliminen. – Tärkein on kuitenkin joulun sanoma ja sen äärelle hiljentyminen.

Vaikka joulu on ihanaa aikaa, kiireet täyttävät toisinaan ajatukset. Kun astuu sisälle kotikirkkoon ja istahtaa penkkiin, saa pysähtyä joulun sanoman äärelle. – Silloin mieleen ja sydämeen laskeutuu joulun rauha.

Teksti: Elisa Ranua
Kuvat: Sonja Hanhisuanto

Paavo Tolosen puiset reliefluonnokset.

Silta katsojan ja teoksen välillä

Istun seurakuntakodin kirkkosalis-
sa. Katson **Paavo Tolosen** maalaamaa,
vuonna 1984 valmistunutta alttaritaulua
"Ristin tie". Huomioni kiinnittyy ruos-
kaa kädessä pitävään ja toinen käsi nyr-
kissä olevaan sotilaaseen. Kasvonpiir-
teiden kohdalla pohdin, onko taiteilija
maalannut itsensä ruoskaa heiluttavak-
si sotilaaksi? Onko Paavo käyttänyt tau-
lussa paikallisia ihmisiä henkilöha-
moina? Tämä kysymys on pohdituttanut
mieltäni, ja lähdin ottamaan asiasta sel-
vää. Keskustelin alttaritaulusta Paavon
pojan **Marko Tolosen** sekä taiteen maisteri
Liisa Tirola-Santal kanssa. Lisäksi
aiheeseen liittyy Pirkko Polven vuonna
2005 Kotiseurakunnan joulu -lehteen tekemä
henkilöhaastattelu Paavo Toloselta. Mutta ensin
perehdyin seurakunnan arkistoon, josta löytyi
taiteilijan ja seurakunnan väliset sopimukset
teoksen tilaamisesta ja sitä edeltävistä vaiheista
päätöksenteossa.

Alttaritauluhankkeen juuret juontavat vuoteen 1981, jolloin Pudasjärvellä vietettiin kirkon 200-vuotisjuhla. Kirkkoherra **Timo Hämäläisen** aloitteesta perustettiin rahasto, johon kerättiin varoja taideteoksen (reliefi tai vastaava) saamiseksi seurakuntakodille taiteilija Paavo Toloselta. Hankkeessa oli erinäisiä vaihteita, välillä vaihtoehtona oli myös avoin kutsukilpailu, mutta siitä luovuttiin, pöytäkirjojen mukaan kustannus-

syistä.

Seurakunnan hallinnossa taidehankintaa käsiteltiin kirkkoneuvostossa marraskuussa 1982. Paavo Tolonen oli ilmoittanut, että hän on käytettävissä taideteoksen toteuttamisessa. Kustannusarviossa hän antoi kolme vaihtoehtoa: maalaus, reliefi puisena tai pronssisena. Kirkkoneuvostossa maalaus ja puinen reliefi saivat kannatusta. Kustannuksiltaan maalaus oli halvempi, 80 000 markkaa, reliefin hinta-arvio oli 105 000 markkaa, ilman kiinnitystä. Maalauksen puolesta äänesti kahdeksan, reliefin neljä, ja yksi äänesti tyhjää.

Kirkkovaltuustossa joulukuussa 1982 asiasta päätettäessä tehtiin vastaus, jossa seurakuntakodille hankittaisiin vain 24 000 markan arvosta taidetta. Tämän verran varoja oli kirkon 200-vuotisjuhlan yhteydessä perustetussa rahastossa. Äänin 25-4 valtuusto päätti hankkia alttarimaalauksen.

Pudasjärven seurakunta teki tammi-
kuussa 1983 Paavo Tolosen kanssa sopimuksen seurakuntakodin alttariseinälle sijoitettavasta maalauksesta. Sopimusta allekirjoittaessa työnimi oli vielä avoin, mutta raamiksi oli asetettu aihe "Raamatun pohjalta". Maalauksen tuli olla valmiina seuraavan vuoden marraskuun loppuun mennessä.

"Seurakunta antoi minulle vapaat kädet aiheen valinnassa. Tein kaksi ehdo-

tusta, toinen oli reliefi puusta, jonka olen myöhemmin toteuttanut Maikkulan seurakuntasalin maalauksessa. Toinen oli realistipohjainen ehdotus Vapahtajan kärsimystiestä. Aihe 'Ristin tie' tuli yllättävän nopeasti mieleeni mietiskelyjen jälkeen", Paavo Tolonen kommentoi.

Seurakunnan arkistosta löytyvistä dokumenteista käy ilmi, että taiteilijan alkuperäiset luonnokset olivat molemmat puusta. Itse asiassa molemmista luonnoksista on kaksi eri versiota. Ensimmäisessä vaihtoehdossa on yksiosainen ja kolmiosainen piirros, toisessa osat ovat samalla tasolla. Jälkimmäisessä luonnoksessa kolmiosainen reliefi olisi kohonnut kohti seurakuntakodin korkeaa sivuseinää. Tästä puolestaan on kaksi erikokoista versiota. Reliefipiirroksissa ei ole päivämääriä. Vuoden 2005 joululehdessä Tolosen mainitsemasta maalausehdotelmasta ei seurakunnan arkistosta löytynyt dokumentteja. Luonnosten perusteella herää kysymys, olisiko taiteilija kuitenkin halunnut tehdä ensisijaisesti puisen alttariveistoksen?

"Ristin tie" valmistui reilusti ennen annettua määräaikaa. Käyttöönottajuhlaa vietettiin 26.8.1984 päiväjumalanpalveluksen alussa. Tilaisuuden avauslausui tuomiorovasti Arvi Seppänen, saarnan piti lääninrovasti Timo Holma ja palveluksen toimitti kirkkoherra Timo Vuojus.

Paavo Tolonen kuvasi alttaritaulua käyttöönottojuhlassa: "Teoksen aihe on otettu 'Ristin tie' -tapahtumasta, joka on pyritty kuvaamaan sellaisena kuin se eri apostoleiden kautta on raamatussa tuotu esille. Sommittelun keskeinen tapahtuma muodostuu louhikkoisella tiellä ristin painon alla kompastuneesta Vapahtajasta, jota läheisellä vainiolla työskennellyt Simon Kyreneläinen vaadittiin auttamaan ristin kantamisessa. Jäljempänä ja taustalla on surevia omaisia ja opetuslapsia edustava ryhmä. Vasemmalla roomalainen sotilas suorittamassa annettua tehtäväänsä. Oikeanpuoleisella alueella ylipappien ryhmä, joiden olemuksesta voi päätellä heidän näkökulmansa tilanteeseen. Tapaus on sisällöltään dramaattinen, jota tehostaa sommittelussa toistuva, seinän yläosan arkkitehtuuria mukaileva vino linja."

Paavo Tolosen mielestä alttaritaulu oli kannanotto tuon ajan vallitsevaan kirkkotähteyteen, jota hän kritisoi kovin. "Taideteos, tässä tapauksessa kirkollinen, ei saa jäädä pelkästään ympäristöön hyvin sulautuvaksi koristeeksi. Pelkkä abstrakti tilateos ilman sanomaa, ilman siltaa katsojan ja teoksen välillä jää katsojalle vieraaksi rakennelmaksi."

Alttaritaulu haastaa katsojansa vuorovaikutukseen yhä uudelleen, kuten myös Tolosen realistipohjaiset henkilökuvat muissa julkisissa rakennuksissa. Taulujen henkilöhaamot synnyttävät syystäkin keskustelua. Taiteilija toteasi kirkkoherra Vuojuksen kirjoittamassa lehdistötiedotteessa, että kuvattaviin ihmisiin tai henkilötyyppeihin hän suhtautuu kunnioittavasti. Aihekuvia hän on ammentanut lapsuuden ja nuoruuden ympäristöistä.

Marko Tolonen kertoo, että hänen käsityksensä mukaan Paavo ei yleensä kukaan dokumentoinut teostensa henkilö-

hahmoja, kuka missäkin on, pois lukien muotokuvat. Hän kyllä otti paljon kuvia ihmisistä, erityisesti lapsista ja käytti niitä teoksissaan. Osasta hän kuitenkin tarkoituksellisesti häivytti kasvojen näköisyyden. On kuitenkin paljon teoksia, kuten Pudasjärven Osuuspankissa oleva "Pirttikahvila", jossa on monien tuntemia henkilöhaamoja.

Taiteilija itse on kuitenkin avannut hieman alttaritaulun henkilöhaamokysymystä vuoden 2005 seurakunnan joululehden haastattelussa.

"Minulta on kysytty, olenko kuvannut pudasjärveläisiä ihmisiä taulussani. Tarkoituksena ei ole ollut niin tehdä, mutta täytyy myöntää, että jotain yhtäläisyyttä lienee keskimmäisen ylipapin ja silloisen piispan Olavi Rimpiläisen välillä", kuvasi Paavo Tolonen.

Taiteen maisteri Liisa Tirola-Santal mukaan realistisen kauden teokset, joihin "Ristin tie" myös kuuluu, eivät tarvitse taiteilijaa tulkitsemaan niiden sanomaa.

"Jokainen osaa katsoa esittävää kuvaa, mutta monet näkevät kuvien takana paljon muutakin; arjen myötäelämistä, tahatonta huumoria, piilotettua ironiaa. Omalla tavallaan taiteilija, joka ei barrikadeille noussut, osoitti vahvasti mielensä ajatukset kuvissaan."

Palaan taas kerran kirkkosaliin alttaritaulun äärelle. Huomioni ei kiinnity sotilaaseen tai ylipappeihin. Katson Jeesusta, joka kantaa ristiä vaikeakuluisessa louhikossa. Maaston kuvaus on symbolista, abstraktia sommittelua. Mieleeni tulevat Jeesuksen sanat Matteuksen evankeliumin 10. luvusta: "Jokainen, joka tahtoo seurata minua, kieltäköön itsensä, ottakoon ristinsä ja seuratko minua." Kristittynä elämiseen kuuluu ristin kantaminen sanan vertauskuvallisen merkityksessä. Jään miettimään, oli-

ko taiteilija maalatessaan ajatellut oman elämänsä kuormia? Tai oliko taiteen tekeminen tuon ajan Pudasjärvellä rinnastettavissa louhikkoisessa maastossa tapahtuvaan ristin kantamiseen? Mitä taiteilija vastaisi näihin pohdintoihini, jos eläisi? Vastaus tähän löytyy Paavon sanoista alttaritaulusta julkistamistilaisuudessa elokuussa 1984.

"Aiheen syvällisempää sisältöä, sen yksityiskohtien symboliikkaa voi jokainen tarkastella oman mielikuvituksensa mukaan".

Ajatus taiteilijasta osana taulun henkilöhaamoja sopii tähän raamiin, vaikeksi siitä dokumentointia löytyykään.

Alttaritaulu on olemassaolollaan mahdollistanut kaikille sen katsojille mitä moninaisimpia pohdintoja. Pystymmekö asettumaan sotilaan, Simon Kyreneläisen, lainopettajien tai Jeesuksen läheisten osaan, tilanteesta riippuen? Näin taulu on huomaamatta alkanut elää mielissämme, vaikka papin jumalanpalveluksessa ei juuri sillä kertaa puhuteltaisikaan.

Yksi näkökulma nousee näiden pohdintojen jälkeen vielä esiin. Millaista kuvaa katselisimme, mikäli seurakunta olisi aikanaan valinnut puisen tai pronssisen reliefivaihtoehdon alttaritauluksi?

Iloitsen siitä, että alttaritauluksi valittiin lähellä katsojaa oleva, elävä, kantaaottava ja realistinen vaihtoehto, jossa Paavon erityisosaaminen koloristina eli värimaalarina pääsi oikeuksiinsa.

Ristin tie johdattaa lopulta katsojan kristillisen uskon ytimeen: armoon.

Teksti: Timo Liikanen
Kuvat: Paavo Tolosen reliefluonnokset Pudasjärven seurakunnan arkisto sekä Tiina Inkeroinen.

Puutteesta yltäkyläisyyteen - Juho Niskasaaren muisteluja joulusta

Vielä vuosikymmenten jälkeen palaa Ervastissa asuvan Juho Niskasaaren mieleen ensimmäinen joululahja. Sen hän sai 7-vuotiaana jouluna 1938. Joulupukkia ei silloinkaan Leppälän pirtissä nähty, ovesta vain viskattiin pikkusäkillinen vaatimattomia joululahjoja. Juhon pakettiin oli kääriä kampa ja taskupeili.

-Sellaiset löytyivät siihen aikaan jokaisen aikamiehen taskusta. Kyllä tuntui olo hyvältä, kun itselleni ne sain. Ei myöhemmin saadut lahjat, kuinka hyviä ovat olleetkaan, ole niin tärkeiltä tuntuneet.

Jouluaattoon kuului myös silloin yhdeksänhenkiselle perheelle leivottu pullapitko, nisuksi sanottu. Kymmensenttinen siivu siitä jokaiselle riitti, ja hyvältä maistui. Joulua ei Niskasaaren lapsuudessa kaikissa kylän taloissa isosti valmisteltu. Ensimmäisen joulukuusen hän muistaa pirtiin tuodun sota-aikana vanhimman siskon vaatimuksesta.

-Joulupäivä piti siihen aikaan viettää kotona, kyläilemään oli lupa lähteä vasta Tapanina. Mutta ulkoleikkeihin, vaikkapa mäenlaskuun, kotoa kyllä päästiin ja mielellään lähdettiin joulupäivänäkkin.

-Jouluruokia ei pientä maataloutta harjoittaneessa perheessä ollut, ihan tavallista syötävää pöytään pantiin, varsinkin sota-aikana oli tiukkaa muutenkin. Mutta jouluevankeliumi luettiin jouluaattoiltaan.

Joulun hengellinen anti, Jeesuksen syntymäjuhla, on edelleen syksyllä 92-vuotissyntymäpäiväänsä juhlineen Juho Niskasaarelle se juhlapyhien tärkein asia. Joulukirkossa hän kävi ensimmäisen kerran sitten, kun oli jo perhettä ja alla oli oma auto.

-Se tulee niistä reissuista mieleen, että kirkko oli ihan tupaten täynnä, käytävälle tuskin seisomaan mahtui. Juhlavaltahan se tuntui koko perheestä.

Kiertokoulussa alkuoppinsa saaneen Niskasaaren ensimmäinen kokemus koulun joulujuhlasta tuli vasta Kuren koululla vuonna 1947. Koko kylän väki tuntui silloin paikalle tulleen, hän muistelee. Mieleen on hyvin jäänyt myös armeijan leivissä vietetty vuoden 1951 joulu. Oulun kasarmilla oli muuten melkein pä normaali meno, mutta hyvä juhlaillallinen kaikille tarjottiin.

-Oli se muuten parempi kuin olin koskaan sitä ennen saanut.

Lomille ei ollut pääsyä, Niskasaari muistaa kahdeksan kuukauden palvelusaikanaan saaneensa yhden neljä vuorokautta kestäneen loman.

Vuosikymmenten mittaan on suomalaisten joulupöytä vaihtunut niukkuudesta nykyiseen, suorastaan yltäkyläisyyteen, Niskasaari muistuttaa.

Parhaimmillaan joulu oli, kun omat lapset olivat sopivan ikäisiä. Sitä riemua katseli mielellään, hän kertoo.

Viertolassa, Juho ja Toini Niskasaaren kodissa, joulun ryhdytään valmistautumaan vasta joulukuussa. Silloin viritellään joulunaloja sisälle ja pihalle.

Joulukuusen Juho hakee omasta metsästä. Viime vuosina joku 22 lapsenlapsesta on käynyt sen koristelemassa.

Täytekakku, kuten muutkin nykyiset herkut, olisivat maistuneet Juho Niskasaarelle lapsenakin, mutta silloin niitä ei ollut tarjolla.

Musiikki on kuulunut Viertolan joulunviettoon oleellisesti. Juho Niskasaari sanoo kuuntelevansa klassista musiikkia mielellään niin radiosta kuin muista nykyään tarjolla olevista laitteista.

Perheen kolme tyttöä ovat kaikki olleet musiikista innostuneita, piano soi heidän kotona ollessaan paljon. Oma musisointi on jäänyt vähiin, hän myöntää.

Yle Ykkösen toivekonsertteihin Juho kertoo soittaneensa usein, muutaman kerran hän on päässytkin toiveensa esittämään ja siitä radiossa kertomaan.

-Itselle mieluisin joululaulu on ehdottomasti Sylvian joululaulu.

Tulevan joulun odotuksessa Niskasaaren mieleen on väkisin kohonnut muistoja 84 vuoden takaa. Talvisodan joulun alla Ervastissa kokoonnuttuun kuuntelemaan radiosta uutisia joulukolla.

-Nyt tuntuu vähän samalta. Maailmalta ja lähialueeltakin kuuluu niin huolestuttavia tietoja, että tuleepa usein suljettua radio uutisten alkaessa.

Teksti ja kuva: Toivo Kiminki

Se tulee niistä reissuista mieleen, että kirkko oli ihan tupaten täynnä, käytävälle tuskin seisomaan mahtui. Juhlavaltahan se tuntui koko perheestä.

Maailman pisintä katettua hirsiaitaa aletaan kunnostaa

Pudasjärven varhaisin hautausmaa on ollut koko 1700-luvun kirkon ympärillä, kirkkotarhassa. Tavallisten hautojen lisäksi kirkkotarhassa oli muurattuja hautoja, joiden hinta oli kolme kuparitalaria, ja haudan avaaminen maksoi 16 äyriä. Kirkon lattian alle hautaaminen oli Pudasjärven talonpojille liian kallista, ja se jäi vähäiseksi.

Hautausmaana toiminut kirkkotarha oli aidattu vankalla lankkuaidalla (hirsiaidalla), etteivät petoeläimet pääsisi varsinkin kesäisin kaivelemaan hautoja. Seurakuntalaisten piti rakentaa aita ja huolehtia sen kunnosta. Useissa rovin- ja piispantarkastuksissa kuitenkin muistutettiin sakon uhalla hautojen umpeen luomisesta ja aidan kunnostamisesta. Seurakuntalaisia oli vaikea saada kunnostustöihin pitkien matkojen ja kesäkiireiden vuoksi. Vuonna 1728 tarkastuksessa todettiin kirkkotarhan aidan ja hautojen olevan jälleen huonossa kunnossa. Tuolloin hautausmaata uudistettiin ja rakennettiin uusi aita. Aidan katto suojasi hirsirakenteita ja esti eläimiä hyppäämästä aidan yli.

Kirkkotarhan hautausmaan ympärille rakennettiin vielä vuonna 1796 uusi aita, joka maalattiin punaiseksi, ja katto tervattiin. Hautausmaatila alkoi kirkon ympärillä täyttyä; Suomen sodan aikana 1808-09 levinneissä tautiepidemioissa menehtyi niin paljon ihmisiä, että oli perustettava kirkon läheisyyteen uusi hautausmaa. Maaherran käskystä vuonna 1809 erotettu hautausmaa-alue aidattiin jyrkällä hirsiaidalla, "hirsiseinällä", jo-

hon käytettiin vanhasta kirkosta säilyneitä hirsisiä. Aidan poikittaiset alaosaan levenivät tukirakenteet salvottiin sopivin välein. Vanhin osa nykyisestä aidasta lie-nee tuolta ajalta.

1840-luvulla hautausmaata oli jälleen laajennettava ja entistä aita uusittava. Laajennus tehtiin kirkon puoleiseen päähän, ja uusi aita rakennettiin sen ympärille. Vuonna 1859 eteläpään aita oli uusittava. silloin koko aita maalattiin punamullalla ja katto tervattiin, portit maalattiin öljyväriä.

Hautausmaan laajentuessa myös aita on jatkunut. Vuoden 1899 laajennuksen vaatimasta aidan rakentamisesta sovittiin, että "jokainen maakirjatalo tuo yhden hirren, isot talot neljä syltää pitkän, uudistalot ja muut pienemmät kolme syltää pitkän". Hirsien tuli olla rakennuspaikalla kynttilänpäivänä 1893. Aidan teko annettiin halvimman tarjouksen tehneelle urakkamiehelle; rakennuskustannuksiin veloitettiin osallistumaan kaikki henkirahan maksavat seurakuntalaiset talonpoikia lukuun ottamatta.

Hautausmaata on ollut tarpeen laajentaa 1940-luvun lopulla, 1960-luvun lopulla ja vielä 1980-luvulla, joten hirsiaitaa on myös jouduttu jatkamaan ja kunnostamaan. Siitä on kertonut kesäisin perinteinen tervantuoksu hautausmaa-alueella.

Jälleen on kunnostuksen tarve Hirsirungon korjaustarve perustuu aidan molemmin puolin tehtyyn tarkastukseen ja havaintoihin. Aidan hirsiosat ovat pää-

asiassa hyvässä kunnossa ja irti maasta. Merkittävimmät vauriot ovat alimmissa hirsissä, joita katolta tippuva vesi ja matala kivinen perustus sekä kasvillisuus ja lähellä olevat puut ovat aiheuttaneet. Osa hirsistä on lahonnut. Samoin on käynyt myös tukirakenteille. Kattolaudat ovat osittain lahonneet eivätkä enää suo-ja- taäysin.

Aidan korjaussuunnitelmat, joissa noudatetaan Museoviraston ja Pohjois-Pohjanmaan Korjausrakentamiskeskus- ohjeita, ovat jo valmiina, ja työ toteutetaan vuosien 2024 ja 2025 aikana. Korjaus tehdään alkuperäistä hirsirakennustapaa noudattaen, mihin kuuluvat nurkkasalvokset, varaukset, tavitukset ja jatkoliitokset. Korjaukseen tarvitaan 350 metriä pelkkahirttä, 540 metriä suojalautaa sekä lisäksi följaria (pystysuuntainen tukipuu, joka estää seinän pullistumista) ja lankkua. Hirsiaidan katon korjaus toteutetaan vaihtamalla lahot ja vaurioituneet laudat. Uutta lauta tarvittaneen noin 1200 metriä. Puutavaran osalta voitaneen hyödyntää seurakunnan omaa metsää. Koko kunnostustyön hinta-arvio on reilut 300 000 euroa.

Tällä kunnostustyöllä ja sen jälkeisillä määräaikaisilla katon tervauksilla ja hirsien punamultamaalilla maalaamisella turvataan 1370 metriä pitkä hirsiaita pitkälle tulevaisuuteen.

Lähteet: Pudasjärven seurakunnan historia ja Hautausmaan hirsiaidan korjaussuunnitelma.

**Teksti: Arvo Niskasaari
Kuva: Marko Väyrynen**

Hyvän paimenen leikkipuisto avattiin

Lokakuuisena maanantai-iltana Pudasjärven seurakuntakodin pihalle kokoon-tui toista sataa henkeä; lapsia ja aikuisia viettämään uuden leikkipuiston avajaisia ja käyttöön siunaamista. Seurakunnan työntekijöitä etukäteen hiukan jännitti, miten tilaisuus saadaan järjestettyä, kun vielä samana päivänä pihaa asfaltointiin, eikä pihalle saanut ajaa autolla. Liikenne saatiin kuitenkin hyvin ohjattua Pappilantien puoleiselle parkkipaikalle sekä lähellä sijaitsevaan Rauhanyhdistyksen parkkiin.

Kirkkoherra Timo Liikanen toimitti avajaisten aluksi käyttöön siunaamisen. Puisto nimettiin Hyvän paimenen leikkipuistoksi.

"Hyvä paimen, Jeesus, oli todellinen paimen, joka oli valmis antamaan henkensä lampaiden puolesta. Meitä kutsutaan seurakunnan yhteydessä elämään joka päivä Jeesuksen opetuslapsena, saamme kuulua hänen lammasmaan-

sa. Hyvä paimen, Jeesus itse tahtoo pitää meistä huolen ja tuoda iloa, toivoo ja siunausta elämäämme", Timo totesi puheessaan.

Diakoni Marko Väyrynen on säveltänyt ja sanoittanut leikkipuistoa varten oman laulun, joka laulettiin avajaisissa.

Leikkipuiston rakentamisella seurakunta parantaa lasten liikumis- ja leikkimismahdollisuuksia, sekä omassa toiminnassa että laajemminkin. Puistossa saa käydä vapaasti leikkimässä, ja vaikka tätä kirjoitettaessa talvi on jo tehnyt tuloaan, lapsia ja perheitä on näkynyt puistossa päivittäin.

Ajatus leikkipuiston rakentamisesta tuli varhaiskasvatuksen työntekijöiltä, kun seurakuntakodin piharemonttia alettiin suunnitella muutama vuosi sitten. Liepeen pappilan yhteydessä oli aikanaan leikkipaikka, mutta pappilan myymisen jälkeen se ei enää ollut seurakunnan käytössä. Se, että oma leik-

kipaikka on nyt aivan kerhotilojen läheisyydessä, tarjoaa aiempaa enemmän mahdollisuuksia normaaliin lasten viikkotoimintaan. Varhaiskasvatuksen suunnitelmiin on otettu mukaan lasten ja perheiden liikkumisen lisääminen kerhoissa. Samalla saadaan nauttia luonnosta ja vuodenaikojen vaihtelusta. Leikkipuistossa lapset ja perheet tutustuvat helposti toisiinsa leikin lomassa, ja näin puisto toimii samalla matalan kynnyksen kohtaamispaikkana.

Avajaistapahtumassa mukavan yhdessäolon ja kohtaamisen lisäksi saatiin nauttia maukkaista letuista ja makkaroista. Monet sanoivat, että tällaista kokoaavaa toimintaa pitää saada lisää. Hyvät ideat otetaan jalostumaan tulevien vuosien toimintasuunnitteluun.

Teksti: Timo Liikanen
Kuvat: Martta Oinas-Panuma

HYVÄN PAIMENEN PUISTO (säv. ja san. Marko Väyrynen)

Tänään mä meen
puistoon Hyvän paimenen.
Tänään mä meen
puistoon Hyvän paimenen.

Hei, hei, hei!
Keinussa keinutaan.
Hei, hei, hei!
ees taas heilutaan.

Hei, hei, hei!
Liukumäestä lasketaan.
Hei, hei, hei!
Yhdessä iloitaan.

Hyvän paimenen suojassa,
rakkauden huomassa,
turvallista pienen kulkea.
Hyvän paimenen suojassa,
rakkauden huomassa,
turvallista pienen kulkea.

Vaarin ja Saara-mummon jouluyllätys

Joulu oli lähellä. Äiti antoi perheelleen käskyn, että koko kodin pihamaalle oli laitettava jouluvalot. Tämä jouluvalojen virittely oli ensimmäinen tälle joulukuulle ja tapahtui isän ollessa lähdössä ruuvi- ja Mutterikauppaan. Kaikki perheen lapset menivät piiloon äidin toimintakäskyä, kukin omaan huoneeseensa. Äiti huokaisi.

Niin myös vaari oli tekemässä lähtöä kotoaan, pikkukaupungin sivukylältä kohti Vävylässä, sillä hän kuului tyttärensä sukuun. Vaari oli menossa Vävylässä yhdessä vaimonsa Saaran kanssa, joka odotti innolla lapsenlastensa tapaamista. Heidän ollessaan auton ovelta Saarelle tuli vielä päähänpisto: *"Täytyyhän lapsenlapsille viedä villasukkia, kun sää-tiedotuksessa on ennustettu tulevalle viikolle tämän talven ensimmäisiä kunnan pakkasia."* Saara-mummon mennessä sisälle villasukkien hakuun vaari laski käsiään viltillä peitetyn mytyn auton takapenkille.

Toisaalla, Vävyvän pihalla, seisoi kolme nuorison edustajaa kädet toimettomina roikkuen. He katselivat pihan portaille nostettuja pahvilaatikoita. Niissä oli siististi paketoituna useita jouluvalonippuja. Äiti seurasi vaivihkaa makuuhuoneen ikkunan takaa nuorison seisokelua. Hän päätti sinnikkäästi odotella nuorison omatoimista liikekannallepanoa.

Samaan aikaan isä ajeli odottavain tunnelmien kaupungin keskustan laitamilla sijaitsevaan ruuvi- ja Mutterikauppaan. Hän löysi pienen kaartilun jälkeen autolleen vapaan parkkiruudun. Parkkipaikalla ja kaupan edessä oli ihmisiä kanniskelemassa ruuviämpäreitä, joita ruuvikauppias jakoi sadalle ensimmäiselle asiakkaalle. Isä kiersi kaikki kaupan edessä olevat ämpärikojut, mutta kuuli harmikseen, että kaikki ilmaiset ruuviämpärit olivat menneet. Yhdessäkään kojussa ei ollut enää jäljellä ruuviämpäreitä. Isä palasi autolleen hieman pettyneenä. Ilmaiset ruuvit ja ämpäri olisivat ilahduttaneet, mutta kyllähän ruuveja oli ulkovaraston hyllyssä työkalupakin pohjalla useita pusseja. Ämpäreitäkin taisi olla keittiön yläkaapissa enemmän kuin neljä.

Sillä aikaa äiti oli lopettanut turhan odottelun ja oli nyt vartioimassa ulko-

na nuorisolaumaansa, joka kaiveli pahvilaatikoita verkkaiseen tahtiin. Yhtäkkiä heidän edessään seisoi vaari ja Saara-mummo. Vaarin otsalampun kirkkaus ympäröi heidät. Säikähdys valtasi laatikoidenkaivelijat, mutta Saara-mummo sanoi heille: *"Älkää pelätkö! Vaari sammuttaa tuon loisteputkensa ja minä ilmoitan teille ilosanoman. Suuren ilon koko perheelle. Tänään on teille valmistunut pari pellillistä piparkakkuja ja joulutorttuja, jotka ovat rasioissa minun olkalaukussani. Te löydätte auton takapenkiltä villasukkapussukan, jonka sisältö tuo teille lämmittävää iloa talven paukkupakkasilla."* *"Eikä tässä vielä kaikki"*, Saara-mummo jatkoi salamyhkäisesti hymyillen ja katsoi yhdessä muiden kanssa vaarin sylissä olevaa outoa viltillä peitettyä myttyä.

Äiti, vaari, Saara-mummo ja kolme hölmistynyt nuorison edustajaa seisoi-ivat ulkona seesteisessä joulukuun pikkupakkasessa. Heidän siinä seisossaan isä kaarsi autonsa pihaan ja kertoi, ettei ruuviakaupassa ollut enää yhtään ilmaista ruuviämpäriä jaettavaksi. Vaari ja isä totesivat, että ovatpa ihmiset pöljiä, kun hamstraavat ämpäreitä ja ruuveja. Isä kävi mutkan ulkovarastossa ja kantoi takaisin tullessaan käsissään kolme ruuvipussia.

Pian isä oli noussut tikkaille, joiden ympärillä liikehti intoa puhkumaton nuorisojoukko. *"Onko pakko?"* totesi yksi heistä ja katsoi tikkaiden päässä ruuvia seinään poraavaa isää. Koko nuorisojoukko käänsi katseensa isään, joka käänsi katseensa äitiin, joka käänsi katseensa isään ja jälkikasvuunsa. Niinpä koko joukko jatkoi valokaapelivirittelyhommia. Äiti ja Saara-mummo menivät sisälle yhdessä vaarin kanssa, joka piteli varovasti sylikäntämustaan.

Pihamaalla yritettiin muistella sitä, mihin kohtaan talon seinämiä, porrasaidan laudoituksia ja pihakuusia valojohdovyhyhdit tulisi oikaista kirkastamaan pimeitä talvi-iltoja. Ennen pitkää useampien ähräysten ja kurotteluiden tuomien ähkäysten jälkeen Vävyvän jouluvalot olivat asennettuina korkeuksissa. Pihamaalla vallitsi rauha isän ja nuorison keskuudessa, kun he katselivat aikaansaannostaan. Kolme nuorta lähtivät asetelemaan helpottuneina kohti illan pi-

meudessa kirkkaasti loistavaa etuoven ulkovaloa. Samalla hetkellä äiti huuteli ovelta: *"Nyt kahville! Näette samalla, mistä Saara-mummo ja vaari salamyhkäisesti kertoivat pihalla. Meille on tuotu jouluyllätys."*

Ulkona ahertanut joukko meni kii-reesti sisälle. He näkivät sisällä kauniisti katetun kahvipöydän. Ilmassa leijui vieno joulutorttujen, pipareiden, kahvin ja kaakaon tuoksu. Keittiön pöydän vieressä oli vanhassa joulukoristelaatikossa pieni koiranpentu, joka tuijotti pienen viltin alta tuijottelijoita. *"Tässä teille joululahja. Ilmoitan teille suuren ilon, tämä koira on tullut tänään teille. Tehän olette odottaneet ja toivoneet koiranpentua pitkään. Olkoon tämä pieni pentu koko Vävyvän valtakunnalle iloksi ja riemuksi"*, Saara-mummo sanoi juhmallisesti. *"Se on rotukoira"*, vaari lisäsi ylpeänä.

Kaikki, jotka pystyivät hämmästyksessään kuulemaan mummon ja vaarin sanat, olivat ihmeissään. Koko perhe polvistui koirakorin luo ja ihmetteli pientä pentua. Kolme nuorta nousivat polviltaan ja menivät isovanhempiensa luo kiittäen vuolaasti siitä, mitä he olivat juuri saaneet lahjaksi. Äiti katsoi hymyillen isäänsä, äitiään, puolisoaan ja lapsiaan sekä pientä uutta koiranpentua. Hän piipahti katsomassa, mitä pihamaalla oli tapahtunut jouluvalojen kanssa. Kaikki oli juuri niin, kuin hänelle oli sanottu. Äiti kätki kaiken sydämeensä ja tutkiskeli lämpimien mieltein kaikkea tänään kokemaansa.

Marko Väyrynen
Kuva: Pixabay

Runojen armoa elämän teille ja soille

Teema "Armoa elämän teille ja soille" valmistui viime keväänä seurakuntamme työntekijöiden ja luottamushenkilöiden ryhmätyönä. Strategia ohjaa tulevien vuosiemme toimintaa.

Suot kuuluvat läheisesti alueemme maastoon. Toisilla liittyy niihin positiivisia mielikuvia, kuten kesäiset ja syksyiset marjaretket tai keväiset hankihiihdot. Jotkut taas kokevat suot upottavina ja harmaina alueina.

Tietkin luovat erilaisia mielikuvia. Niitä pitkin pääsee eri suuntiin: lähelle ja kauas, ne erottavat ja yhdistävät.

Armo merkitsee usein hyvántahtoisuutta tai suosiota, jota joku osoittaa vallassaan olevalle tai hänestä riippuvaiselle henkilölle. Armo on ansaitsematon suosiosoitus, etu.

Me liitämme sen helposti uskonnolliseen kielenkäyttöön, mutta tavataan sitä maallisessakin merkityksessä:

*Me tulemme voimalla kotoisen tarmon
me hylkäämme kaiken vieraan armon.
(V.A. Koskenniemi: Nuijamiesten marssi)*

*Sentään me nousemme raunion alta,
nousemme uskoa, armoa vailla,
(Aila Meriluoto)*

*Ja taas sai samppanja armon,
lasit korkeat kilkahtaa
(Kasimir Leino)*

*Kova kohtalo, ankara arpa tuo:
ei rauhoa yö, ei päivä suo,
ei armoa aika, ei ijäisyys:
(Eino Leino)*

*Sun armoillesi, majesteetti, jäin,
(Heikki Asunta)*

*Kun sateen armo
suhisten yli lehtien ja mullan lankeaa,
(Saima Harmaja)*

*Luomisen tuska ja murhe,
luomisen armo ja onni
nyt koe äitisi lailla.
(Aale Tynni)*

*Saako elämän armon
elämä suojaton?
(Aale Tynni)*

Armo-sanasta on johdettu erilaisia adjektiiveja, kuten armoton ja armahtava:

*Armoton on rakkautesi,
suudelmasi ruoska,
syleilysi moukarin isku -
(Elmer Diktonius)*

*Vaan päivä tarttui, teiden hiekka jalkoihimme,
askeliin armottomiin sirut iski hiertäin!
(Anna-Maija Raittila)*

*maailmasta,
joka on kylmä, kuuma,
haavoittuva, armahtava,
(Lassi Nummi)*

*Hämärän siivin, keveään:
lähelle aivan, lapsi, jään
Yön armahtavin siimein -
(Anna-Maija Raittila)*

Sana "armo" esiintyy varsinkin uskonnollisissa runoissa usein yhdyssanan toisen osana: armoruoho, armotyö, armopöytä, armoalttari, armolahja, Armo-Luoja, itkunarmo ja korjuuarmo:

*Niin sinä siveä piika,
kuin sinä valio vaimo,
kuin sa ukko uurastava,
tuosta tulkatte takaisin
Armo-Luojan alttarille!
(Eino Leino)*

*Tiedän kyllä: kasvuaika musta
vain on armolahja Jumalan,
(Anna-Maija Raittila)*

*Lähteen syvyydessä
seisoo armoalttari.
(Niilo Rauhala)*

*Taivaan ikkunoiden alta
armoruoho poimitaan.
(Aale Tynni)*

Armoon liittyvissä runoissa Jumalasta on myös käytetty nimiä Armollinen, Henki, Herra ja Luoja. Armahtava on myös Pyhä Neitsyt:

*Oi Armollisin, on
jo lintu levoton.
Sun lohdutukses anna.
(Anna-Maija Raittila)*

*Luoja, anna luoduillesi
armo ja rauha!
(Aino Kallas)*

*Oi antaos, Herra sa auringon,
mulle armosi kultaiset kielet.
(Eino Leino)*

*Pyhä Neitsyt, kätesi vahvaan
ota armossa köyden pää!
(Aale Tynni: Nuorallatanssija)*

Joulu lähestyy. Koronan aikana luulimme, että sen ohittaminen toisi meille joulurauhan. Saisimme viettää läheistemme kanssa mukavaa joulua, saisimme ilon sydämiimme. Korona ei meitä enää niin kovasti pelota, mutta aika on tuonut mukanaan uusia pelkoja, uusia sotia. Runojen maailma antaa meille lohdutusta. Valmistelkaamme joulua, viettäkäämme aikaa läheistemme kanssa, muistakaamme toisiamme, menkäämme joulukirkkoon ja haudoille. Rukoilkaamme rauhaa maailmaan!

*Nyt maailman lumisateessa
kuohuvat yli,
nyt maailman talviuurut
tihentyvät kaikkialla
laaksoissa,
mutta viattomien kukkien
terälehdillä
lepää armon lämmin valo
(Niilo Rauhala)*

*Iloitse, laula, tytär Siionin,
kun joulun valo loistaa sydämeen
ja sana lausuu yli murheenkin:
On Herra armorikas kansalleen!
(Niilo Rauhala)*

*Miksi valo häikäisee
silmämme nyt,
miksi avaruus humisee outoa
laulua?
Lapsi on syntynyt, ihmisenpoika!
Totisesti on suuri ja vaarallinenkin armo,
että petojen hallitsemaan maailmaan
on syntynyt lapsi
puhdas kuin tähti.
(Katri Vala)*

*Nyt tähtitarhoihin laulu soi,
kun joulu, joulu on meillä!
Nyt maasta taivaaseen päästä voi
jos sydän nöyrä on lapsen, oi,
kun joulu, joulu on meillä!*

*Oi anna, Jumala, armoas,
kun joulu, joulu on meillä!
Ja kansaa suojaa sun voimallas,
meit' auta näkemään taivaitas,
kun joulu, joulu on meillä!
(Vilkku Joukainen)*

Pirkko Polvi

Pudasjärven seurakunnan joulunajan jumalanpalvelukset

**Jouluaaton hartaus
kirkossa klo 13**

**Jouluaaton hartaus
Sarakylän kappelissa klo 13**

**Jouluyön messu
kirkossa klo 22**

**Jouluaamun
sanajumalanpalvelus
kirkossa klo 8**

**Tapaninpäivän
sanajumalanpalvelus
seurakuntakodilla
klo 10**